

Sončna elektrarna
še pred koncem leta 2010

Programi polno zasedeni,
plače nad slovenskim povprečjem

4

Programi polno zasedeni,
plače nad povprečjem

6

Trg primarnega aluminija
- naš trg surovin

8

Alumobil dobiva
podobo

9

Pazljivo rešujemo težave
plačilne nediscipline

14

Manj bolniške odsotnosti

Nina
Juhart
Potočnik

Za vsakim dežjem posije sonce ... Se še spomnite tega starega, oguljenega pregovora? Navadno ga izrečemo takrat, ko se želimo potolažiti, si olajšati položaj, v katerem smo se znašli, in se napolniti z upanjem, da bo že enkrat bolje. No, tokrat lahko ta pregovor resnično uporabimo, saj je sonce posijalo. Skupina Impol ponovno dobro posluje, kapacitete so polne, nova naročila prihajajo, število zaposlenih se povečuje in zaposleni smo deležni tudi stimulacije, na katero preteklo leto niti pomisliti nismo mogli.

Temu smo lahko zelo hvaležni, saj če se ozremo naokoli, ugotovimo, da so razmere v Sloveniji daleč od tega, da bi bile zavidljive. Število brezposelnih je še vedno zelo visoko, ljudje se srečujejo z velikimi nestabilnostmi na delovnem mestu, saj ne vedo, kako dolgo bodo še obdržali zaposlitev, prav tako niso prepričani, ali jih bo na koncu meseca čakalo plačilo za opravljeno delo. Nestabilnost se poraja tudi na drugih področjih: študentje niso prepričani, ali bodo dobili zaposlitev ob koncu študija (in pogosto se njihovi pomisleki izkažejo za pravilne), prav tako se z negotovostjo srečujejo tisti tik pred upokojitvijo, saj niso prepričani, ali bo dan, ko bodo lahko želi sadove večdesetletnega dela, sploh prišel. Razmere res niso enostavne in v mnogih krogih vre, saj se med ljudmi kopiči veliko negotovosti, nezadovoljstva, strahu, jeze in nihče ne ve, ali bodo ta negativna čustva stagnirala ali pa bo kotel eksplodiral. Zato je prava sreča, da smo zaposleni v skupini Impol tisti, ki stojimo na drugi strani brega in čutimo stabilnost, kar je v teh turbulentnih časih prava redkost.

Komu smo lahko hvaležni za to srečo? Pravzaprav samim sebi: vsi deli skupine – proizvodnja, prodaja, nabava, finance, infrastruktura, kadrovska služba itd. – so se trudili (in se še dalje trudijo) po svojih najboljših močeh. In čeprav se komu odločitve katerega od delov poslovanja ne zdijo najbolj smotrne in primerne, moramo vedeti, da je sinergija odločitev pripeljala do tega, da danes lahko rečemo, da smo preživeli težke čase in da se veselimo prihodnjih dni, saj se nam nasmihava svetla prihodnost.

Nina Juhart Potočnik,
urednica Metalurga

Skupina Impol ponovno dobro posluje, kapacitete so polne, nova naročila prihajajo, število zaposlenih se povečuje in zaposleni smo deležni tudi stimulacije, na katero preteklo leto niti pomisliti nismo mogli.

Sončna elektrarna še pred koncem leta 2010

IMPOL BO PROIZVAJAL ELEKTRIKO IZ OBNOVLJIVIH VIROV

Podnebne spremembe in usihajoče rezerve fosilnih goriv vedno bolj povečujejo skrb za globalno segrevanje in krepijo napore za doseganje energetske neodvisnosti. Vse večja pozornost je usmerjena k ohranjanju okolja in tistim virom električne energije, ki ne ustvarjajo emisij. Za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov pri rabi in proizvodnji energije je bil leta 1999 sprejet Energetski zakon, izdelan pa je tudi Nacionalni energetski program (NEP). Oba predvidevata trajnostno naravnani razvoj energetike, kar pomeni povečanje učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije.

Sonce predstavlja za človeka najbolj obetaven in neomejen način izrabe obnovljivih virov. Sončne fotonapetostne elektrarne zaradi številnih lastnosti, kot so obnovljivost energetskega vira, potencial uporabe, ekološka sprejemljivost, dostopnost, zanesljivost, tip uporabljene tehnologije, razpršenost, estetskost, modularnost, robustnost, zahtevnost vzdrževanja in način obratovanja, ustrezajo kriterijem najsodobnejšega elektroenergetskega vira. Naložba v sončno fotonapetostno elektrarno je naložba z nizkim faktorjem tveganja in velja za zelo predvidljivo ter sprejemljivo visoko donosno naložbo. Poglavitni cilj fotovoltaike je nuditi človeštvu najosnovnejšo prvinsko dobrino – zeleno električno energijo.

Temeljne prednosti, ki jih omogoča naložba v sončno elektrarno, so:

- znana cena električne energije na dolgi rok za obdobje 15 let,
- okolju prijazna naložba,

- pozitivna likvidnost naložbe,
- pridobitev novih tehnoloških in poslovnih znanj,
- uporaba sončne elektrarne še dolgo po izteku obdobja pričakovane donosnosti.

Tudi skupina Impol je ekološko osveščena in želi poskrbeti za razvoj uporabe zelene električne energije. Zato so v sredini meseca maja v skupini Impol sprejeli odločitev o nakupu in postavitvi sončne elektrarne z močjo 999 kW.

Za dobavitelja so izbrali avstrijsko podjetje KIOTO Photovoltaic, s katerim so hkrati sklenili tudi dogovor, da mu bo Impol v obdobju petih let letno dobavljal 1.000 ton aluminijastih profilov za potrebe modularnih podkonstrukcij pri vgradnji solarnih sistemov.

V sončni elektrarni Impol, ki se bo nahajala na objektu proizvodnega procesa FTT v družbi Impol FT, na parkirišču pri rondoju in na parkirišču ob potoku, bo vgrajenih 4.545 modulov z močjo 220 W in bo letno proizvedla več kot 1.050 MWh električne energije, kar pomeni približno 350.000 evrov prihodka na leto. Pomembno je omeniti, da bodo moduli, ki bodo sestavljali sončno elektrarno Impol, že imeli vgrajene profile, izdelane v skupini Impol. Po besedah vodje projekta Bojana Kropfa so pri izbiri opreme stremeli k čim večjemu izkupičku proizvodnje električne energije. Prav tako nameravajo optimirati transformatorsko postajo.

Sam projekt bo zahteval polno angažiranost projektne skupine, ki jo sestavljajo zaposleni iz družbe Impol Infrastruktura, saj bo med izvajanjem projekta potrebno

izpeljati več kot 35 postopkov. Nekateri izmed teh so priprava potrebnih gradbenih in elektro projektov, pridobitev vseh potrebnih soglasij in gradbenega dovoljenja, pri katerih pa upajo tudi na podporo in sodelovanje bistriške občine in upravne enote.

Impol se je s tem odločil za okolju prijazen projekt zelene energije, ki sovpada z akcijskim načrtom ciljev Slovenije, da do leta 2020 zagotovi 25-odstotni delež energije iz obnovljivih virov. V elektroenergetski bilanci skupine Impol bo proizvodnja sončne elektrarne predstavljala nekaj manj kot pet odstotkov obnovljivega vira, kar bo podjetje uvrstilo v sam vrh slovenskega povprečja v skrbi za čisto okolje. Sončna elektrarna Impol bo po projektnih pogojih, ki jih podaja upravitelj distribucijskega omrežja, in skladno s trenutno veljavno zakonodajo, ki jo predpisuje sistemski operater distribucijskega omrežja, priklopljena na 20-kV mestno zanko in bo zagotavljala električno energijo za približno 300 gospodinjstev. Po načrtih naj bi bila izgradnja sončne elektrarne dokončana do konca leta 2010, priklop na distribucijsko omrežje pa pričakujejo do 30. novembra 2010.

Ali ste vedeli?

- Sonce je 109-krat večje od Zemlje, povprečna temperatura na njem pa je 5.700 stopinj Celzija. Zemljina povprečna temperatura je 20 stopinj Celzija.
- Sončna energija niso samo sončne elektrarne, ampak tudi veter, voda, fosilna in biogoriva. Sončno energijo tako vsi izkoriščamo vsak dan, tudi pri najbolj vsakdanjih opravilih, kot je na primer sušenje perila na prostem.
- Medtem ko je za nastanek fosilnih goriv potrebnih milijone let, sončna energija Zemljo doseže v 8,13 minute in je ekološko neoporečna.
- Konec 15. stoletja je Leonardo da Vinci že znal izkoriščati sončno energijo. Preko konkavnih ogledal je segreval vodo.

Kaj je fotovoltaika?

Fotovoltaika je okolju prijazna tehnologija neposredne pretvorbe sončne energije v električno. Izraz je sestavljen iz grške besede phos, ki pomeni svetlobo, in besede Vólt, ki je enota za merjenje električnega potenciala in električne napetosti. Fotovoltaični sistem uporablja za pretvorbo sončnega sevanja v električno sončne celice. Sestavljene so iz najmanj dveh spojenih plasti polprevodnega materiala, ki postane električno prevodno, ko ga obsije sonce. Najpogostejši polprevodni material v sončnih celicah je silicij, ki se v naravi nahaja v velikih količinah. Je drugi najbolj razširjen element v Zemljini skorji, najdemo ga v pesku, ilovici, granitu in kremenjaku. Fotovoltaični sistem za svoje delovanje ne potrebuje močne, direktne svetlobe. Električno lahko proizvaja tudi v oblačnih dneh. Zaradi odboja svetlobe lahko ob rahlo oblačnih dneh proizvedemo celo več električne energije.

Programi polno zasedeni, plače nad povprečjem

PRESEDNIK UPRAVE JERNEJ ČOKL O POSLOVANJU V PRVIH ŠESTIH MESECIH

Kako komentirate poslovanje skupine Impol v prvi polovici leta?

S poslovanjem skupine Impol v prvi polovici leta ne moremo biti najbolj zadovoljni. Skupina sicer dosega in celo presega količinske cilje, ki smo jih zastavili v letnem načrtu, vendar rezultat poslovanja še ne dosega številke, s katerimi bi lahko bili zadovoljni. Nekatere manjše družbe sicer dosega zelo dobre rezultate, vendar je Impol kot celota odvisen predvsem od metalurških družb, ki predstavljajo jedro poslovanja. Slednje delujejo pod različnimi pogoji na trgu – ene imajo dolgoročne pogodbe, druge prodajajo več sproti in podobno. Dolgoročne pogodbe so se za proizvodnjo v letošnjem letu sklenile že v preteklem letu, in to seveda v krizi, ki je bila prisotna lani, zaradi česar je bilo težko dosežati zelo dobre prodajne pogoje. To se pozna pri poslovanju v prvi polovici tega leta. Čeprav lahko letošnje leto (za zdaj) ocenjujemo kot zelo ugodno, pa večjo razliko med nabavno in prodajno ceno opažamo šele od maja naprej, kar se bo v poslovnih rezultatih odrazilo v drugem polletju. Ti zamiki so večer problem Impola in letos ni nič drugače. Realen prikaz poslovanja Impola se lahko naredi šele na nivoju celoletnega obdobja. Trenutno z zadovoljstvom ugotovljamo, da so vsi programi polno zasedeni, da se nam razlika med prodajno in nabavno ceno večja, da Impol dodatno zaposluje in da so naše plače nad slovenskim povprečjem.

Kako kaže stiskalništvo?

Tudi stiskalništvo v teh razmerah ne kaže slabo. Naročil je dovolj zlasti za program cevarne in količine se že približujejo tistim iz najboljših let. Profilarna pa tako dela vedno s kratkimi dobavnimi roki in je njena količina naročil normalna.

Kako ste zadovoljni s projektom Alumobil?

Projekt Alumobil je doživljal na svoji poti do končnega rojstva kar precej sprememb in pretresov. Spremembe, ki jih je doživel, so bile namenjene predvsem širjenju uporabnosti opreme, saj je bil projekt sprva namenjen le tiskanju palic za avtomobilsko industrijo, torej prodaji izdelkov na trg, ki je velik okvirno 400.000 ton.

Kasneje smo dodali možnost proizvodnje profilov, kar nam omogoča prodajo na mnogo večji trg, na katerem se na letnem nivoju proda 3,5 milijona ton.

Poleg razširitve uporabnosti smo se soočili tudi z drugimi izzivi. Zapletlo se je pri dobavi opreme, saj je eden od proizvajalcev šel v stečaj. Zaradi tega se bo začetek proizvodnje premaknil za eno leto, kar za nas ni najbolj ugodno, saj bi to opremo že nujno potrebovali. Kot imate priložnost videti, se trenutno postavlja stiskalnica, sledila bo ostala oprema, ki jo bo dobavil drug proizvajalec. Konec leta bi naj projekt zaživel.

Tudi valjarnišvo dosega dobre rezultate. Kakšno pa je stanje z naročili?

Valjarnišvo se premika v pravo smer, proizvodnja na področju folij dohiteva evropsko konkurenco, in to je pogoj za ustvarjanje normalnih poslovnih rezultatov. Proizvodnja folij bo temelj valjarnišva v Slovenski Bistrici in v tej smeri bo šel tudi nadaljnji razvoj. Trenutno je dovolj naročil za program folij in za tisti del valjarnišva, ki proizvaja rebrasto pločevino in rondele.

Kako pa kaže Impol Sevalu?

Impol Seval ima prav tako dovolj naročil, zapolnjen je ves livarski del, preko katerega s surovino oskrbujemo del proizvodnje v Slovenski Bistrici. Začeli so osvajati trg v Rusiji, kar je dobra popotnica za prihodnja naročila. Trenutno dosega dobre cene na vseh trgih in rezultat gotovo ne bo izostal.

Kaj lahko pričakujemo v drugi polovici leta?

Ubadali se bomo predvsem s tem, kje dobiti zadostne količine surovin po primernih cenah. Trendi kažejo na velik porast premij za surovino in pomanjkanje ustreznih oblik. Zato bodo vse livarske kapacitete v skupini Impol polno zaposlene, obilo dela pa bo imela nabava, ki se ukvarja s surovinami vseh vrst. Če želimo dosežati dobre poslovne rezultate, potem morajo v skupini dobro delovati vsi njeni deli – prodaja, nabava, financiranje, kadri, proizvodnja in še kaj bi lahko naštel. Če se v svetu ne bo zgodilo kaj prelomnega, potem ocenjujem, da bo druga polovica leta bistveno boljša kot prva. Kaj pa bo prineslo naslednje leto, bo odvisno

predvsem od gospodarske situacije v Evropi, saj smo mi odvisni od stanja na evropskem, deloma pa tudi od stanja na svetovnem trgu.

Kje vidite bistvene prednosti skupine Impol?

Bistvena prednost skupine Impol je njena izvozna naravnost, kar pomeni, da smo vsa leta vpeti v neizprosni konkurenčni boj in temu smo prilagodili vse naše delovanje. Mi nimamo razkošnih zgradb, imamo pa sodobno opremo, znanje in posledično kakovost, s katero konkuriramo vsem svetovnim proizvajalcem. Imamo tudi znamko »Impol«, ki v naši branži nekaj pomeni. Naši zaposleni so navajeni neprestanih težav, saj delujemo v pogojih popolne konkurence. Danes vsi v državi tarnajo nad plačilno nedisciplino, težavami s financiranjem itd. Če pogledamo Impol s te strani, ugotovimo, da bi moral biti v največjih likvidnostnih težavah, saj mora vedno vso surovino in energijo plačati takoj, sam pa plačila s trga dobiva v sedemdesetih dneh ali pa še kasneje. Tako težkega položaja na trgu nima skoraj nobena druga družba v državi. Ko pa pogledamo naše dolgove do drugih, ugotovimo, da so vsi dolgovi pravočasno in v rokih plačani in zaostankov ni. Še nikoli se ni zgodilo, da bi zamujali s plačo, regresom ali podobnim. Seveda se financiranja take tovarne ne da urediti čez noč, potrebno je dolgoletno trdo delo, zaupanje bank ter sodelovanje finančne, nabavne in prodajne službe. Trdo delo v preteklosti, izpostavlje-

Proizvodnja folij bo temelj valjarnišva v Slovenski Bistrici

nost svetovni konkurenci, opiranje na lastne sile in zmoglosti, izkušeni zaposleni, ki se učijo skozi vsakodnevne težave, so tisti elementi, ki skupini Impol pomagajo premagovati krize. Svetovni trg napak ne odpušča niti v dobrih niti v slabih časih.

Kako ocenjujete razvojno dejavnost?

Impol je letos spomladi sprejel dokument Strategija razvoja do leta 2015. Da bi lahko uresničili zahteve in usmeritve te strategije, smo takoj pričeli z izvedbo nekaterih projektov, nekateri pa se zaključujejo. Trenutno se ukvarjamo z naslednjimi projekti: Alumobil, InoProAl, Kovaška stiskalnica, Recikliranje aluminija iz onesnaženega scrapa in stisnjene žlindre, Sončna elektrarna, Prenova informacijskega sistema, Liti trak iz Taluma, Linija za barvanje v Impol Sevalu in Center odličnosti. Vsak projekt je svoja zgodba, vsi skupaj pa nas peljejo v smer, ki smo si jo zastavili v strategiji za to srednjeročno obdobje. Tem projektom se bodo v bodoče pridružili še novi.

Kakšne cilje si je skupina Impol zastavila na področju investicij v okolje?

Okolje bo za nas tudi v bodoče vrednota, ki ji bomo posvečali vso svojo pozornost. V dokumentih imamo zapisano, da emisije v okolje nikoli ne bodo presegle zakonsko določenih vrednosti. V to smer usmerjamo naše napore, kar ni vedno lahko in poceni. Z izgradnjo sončne elektrarne želimo podkrepiti to našo zavezanost k ohranjanju okolja, saj se zavedamo, da tudi mi trošimo precej energije. Še več, želimo pokazati, da je vlaganje v obnovljive vire lahko tudi poslovna priložnost za tak sistem, kot je Impol. Želimo postati proizvajalec podkonstrukcij za sončne elektrarne in za ostale sisteme, ki uporabljajo sončno energijo.

Kako ste zadovoljni z odnosi skupine Impol z lokalno skupnostjo?

Lahko rečem, da so odnosi z lokalno skupnostjo dobri. Zavedamo se, da prisotnost tako velike tovarne povzroča motnje v okolju na vseh ravneh. Jasno nam je tudi, da obstoječa prometna infrastruktura omejuje razvoj Impola. Nekaj se bo dalo storiti s prestavitvijo ceste, ki teče na vzhodni strani Impola, še nekoliko bolj vzhodno. Nekatere rezerve obstajajo še znotraj obstoječe infrastrukture. Tudi Impol v svojih razvojnih aktih ne predvideva več bistvenega večanja proizvodnje, temveč predvsem večanje dodane vrednosti, to pa v bistvu pomeni krčenje programov z malo dodano vrednostjo in njihovo nadomeščanje z novimi, ki imajo višjo dodano vrednost. Kljub temu bomo ostali motnja, zato je sodelovanje in medsebojno zaupanje tovarne in lokalne skupnosti zelo pomembno. Po drugi strani pa tovarna pomeni kruh za veliko število ljudi s tega območja in ne nazadnje prispeva k razvoju celotne občine in širšega okolišja. Pomembno je spoznati, da drug brez drugega ne moremo.

Pri presoji ugotovljene štiri neskladnosti

PRESOJA SISTEMA KAKOVOSTI PO STANDARDU ISO 9001:2008 IN ISO TS 16949

V začetku meseca maja sta potekali zunanji presoji standardov ISO 9001:2008 in ISO TS 16949, kjer so bile ugotovljene štiri neskladnosti.

Presoja standarda ISO 9001:2008

Presoja po zahtevah standarda ISO 9001:2008 sta izvedla presojevalca Rajko Kokol in Peter Klučar. Presojala sta družbo Impol FT, d. o. o., in vodenje sistemov. Presojevalca sta ugotovila, da je sistem kakovosti vzpostavljen in vzdrževan skladno s standardom. Družba je kljub kriznim razmeram uspela razrešiti ključne težave in zagotoviti pozitivno poslovanje. Nekaj težav pri izpolnjevanju dobavnih rokov jim sicer povzroča zmanjšanje števila zaposlenih, vendar pa ne gre za nepremostljive ovire. V družbi se pregled vodstva redno izvaja, obravnavajo tudi številne teme in kazalnike ter tako izpolnjujejo zahteve standarda. Ustrezno načrtovane in izvedene so tudi notranje presoje v družbi. Presojevalca sta podala nekaj priporočil za posamezne procese:

- na področju načrtovanja in logistike je potrebno pripraviti načrt, kako čim bolj zmanjšati zaostanke pri proizvodnji;
- v vzdrževanju bo potrebno jasneje opredeliti kazalnike uspešnosti in bolje prikazati trende med letnimi obdobji;
- v proizvodnem procesu RRT bodo morali jasneje spremljati reklamacije, saj je zaključenih reklamacij manj kot odprtih, kar pomeni, da se jih nekaj ne razreši. Bolje bodo morali voditi tudi stroške nekakovosti v proizvodnji;
- v proizvodnem procesu FTT bo potrebno preveriti pogostost preverjanja različnih karakteristik in s tem izboljšati končno kontrolo izdelkov;
- na področju skladiščenja surovin bi bilo smiselno začeti z vodenjem reklamacij surovin, podatke pa bi lahko uporabili za pogajanja z dobavitelji.

Presoja standarda ISO TS 16949

Presoja standarda ISO TS 16949 sta izvedla Volkmar Ruele in Boštjan Metelko.

Ugotovila sta štiri neskladnosti in podala osem priporočil. Neskladnosti se nanašajo na proces upravljanja v družbi Impol, d. o. o., ker ne vodijo vhodnih podatkov o potencialnih odpovedih izdelkov. Neskladnost je bila ugotovljena tudi v družbi Impol Infrastruktura, d. o. o., kjer je izvajanje korektivnih ukrepov neuspešno. Nekatere neskladnosti se ponavljajo, kar kaže na izvajanje korekcij, ne pa na odpravljanje vzrokov neskladnosti. Neučinkovito je bilo tudi usposabljanje za izvajanje korektivnih ukrepov pri vodenju in prodaji družbe Impol LLT, d. o. o. Četrta neskladnost pa se nanaša na procesni inženiring družbe Impol PCP, d. o. o. Pri spreminjanju FMEA (analiza možnih napak in njihovih posledic) se ni izvedel ponovni pregled in ocenitev kriterijev po uvedbi sprememb obstoječih možnih napak. Priložnosti za izboljšave pa presojevalca vidita predvsem:

- na področju raziskav, kjer bi bilo potrebno določiti merljive cilje oziroma zahteve posameznih projektov in jih na koncu tudi preveriti;
- na področju izobraževanja in usposabljanja zaposlenih, kar se sicer dobro izvaja, več pozornosti pa bi bilo smiselno nameniti dokumentiranju aktivnosti in shranjevanju dokumentacije;
- v proizvodnem procesu liti trak, kjer bo potrebno navodila za varno delo ponovno pregledati in jih po potrebi prilagoditi nevarnostim na posameznih delovnih mestih, za lažjo izvedbo kontrole makrostrukture pa bi bilo smiselno nabaviti posebno mrežo oziroma sliko s predpisano velikostjo zrn.

Pooblaščenice osebe v skupini Impol so pripravile korektivne ukrepe za vse ugotovljene neskladnosti. Priložnosti za izboljšave, ki so jih presojevalci podali, pa se obravnavajo posamezno po družbah, na katere se nanašajo. Za izvedbo vseh aktivnosti so zadolženi tehnični direktorji posameznih družb.

Trg primarnega aluminija – naš trg surovin

MAG. TANJA BRKLJAČIČ O IZZIVIH PRI NABAVI STRATEŠKIH SUROVIN

Lani sem v članku za časopis Finance že napisala, da je gospodarska in finančna kriza s sabo prinesla nenadne padce in hitre rasti borznih cen in da se moramo sprijazniti, da so časi dolgotrajnih trendov za nami. Letošnje leto to ponovno dokazuje. In ne samo na nivoju gibanja cen aluminija, ampak v splošni nestabilnosti, ki gospodarji na tem trgu. To pa je naš trg strateških surovin. Na trgu primarnega aluminija igrajo svojo igro največji igralci sveta – velike svetovne banke, špekulativni investicijski skladi in tisti proizvajalci, ki so dovolj veliki, da se jim lahko pridružijo.

Kaj pa Impol?

Impol je predelovalec aluminija, kar pomeni, da svojih surovin nima in da mora za vsako tono izdelka, ki ga želi izdelati, najprej poiskati in kupiti ustrezno surovino. Brez nabave surovine v Impolu ni možna niti proizvodnja niti prodaja. Vsi poznamo reklo Kupec je kralj, vendar pri nabavi aluminija to še zdaleč ne drži. Vsi se moramo zavedati, da je Impol v osnovi odvisen izključno od zunanjega trga – od dobaviteljev, kupcev in bank, ki ga finan-

cirajo. Uspešnost vseh ostalih procesov je odvisna le od nas samih. Vedeti moramo, da dobaviteljem naše količine (zaradi majhnosti) ne pomenijo veliko. Z drugimi besedami: večini naših dobaviteljev je malo mar, ali Impol kaj kupi ali ne.

Kaj je Impolova strateška surovina?

Mesečno moramo v Impol v Slovenski Bistrici in v Impol Seval v Srbiji pripeljati skupaj okrog 13.000 ton aluminija v raznih oblikah. Za lažjo predstavbo: to je 26 velikih kamionov aluminija na dan. Od tega je največ ingotov (50 odstotkov), sledijo drogovi za profile (15 odstotkov), odpadni aluminij (15 odstotkov), čiste brame (deset odstotkov) in toplo valjan trak za folije (deset odstotkov). Za vsako od teh oblik surovin veljajo na trgu posebna pravila, v Impolu pa so posamezni proizvodni programi v celoti odvisni od točno določene surovine.

- Ingoti: Brez primarnega aluminija v obliki ingotov bi se ustavila celotna Impolova proizvodnja, ker so ti nujno potrebni tako za litje drogov kot bram, nepogrešljivi so tudi pri izdelavi litega traku, ki se nadalje uporablja pri proizvodnji folij. Večino ingotov, ki se proizvedejo, porabijo velike družbe v lastni predelavi. Na svetu je le nekaj družb, ki ingote tudi prodajajo na prostem trgu – največja je Rusal. Premija za ingote se je v tem letu povečala kar za sto odstotkov.
- Drogovi za profile: Gre za zlitine, ki jih proizvajajo v livarnah po svetu, osnova je elektrolitski aluminij, lahko tudi ingot. V tem letu smo načrtovali velik del teh drogov proizvesti v domači livarni. Ker pa smo želeli izkoristiti večja naročila v cevarni, smo morali najprej drogove za profilarno v celoti zagotoviti z zunanjimi dobavitelji. To pa zato, ker je nabava drogov za cevarno zunaj praktično nemogoča. Če nam to ne bi uspelo, bi cevarna lahko proizvajala le toliko, kot smo predvidevali v letnem načrtu, in to ne glede na to, da ima proste kapacitete in dovolj naročil. Vsi dobavitelji drogov se soočajo z enakimi težavami – nimajo dovolj osnovne surovine, to je aluminija.
- Odpadni aluminij: Z namenom, da bi pocenili proizvodnjo, smo v zadnjih letih pričeli pospešeno predelovati odpadni

aluminij (scrap), ki nadomešča dražji ingot. V naših pečeh lahko pretaljujemo samo najboljši odpadni aluminij, ki ni lakiran, eloksiran in nima drugih večjih nečistoč. Takšen odpad želijo kupovati vsi predelovalci, količine na trgu pa so omejene. Večina dobaviteljev niti ne želi skleniti pogodb, ker noče sprejeti nobenih obveznosti. Na področju nabave te surovine smo vsak mesec posebej odvisni od lastne iznajdljivosti, da zagotovimo potrebne količine in kakovost.

- Čiste brame: Brame A30 lahko stroškovno ugodno proizvajajo le tisti, ki imajo tudi elektrolitski aluminij, zato so dobavitelji čistih bram isti kot dobavitelji ingotov. V zadnjih mesecih se je pojavilo v Evropi precejšnje pomanjkanje teh bram, premije pa so zrastle za več kot 50 odstotkov. Pri zagotavljanju teh bram smo prav tako odvisni od največjih, glavni je Rusal, ki za to leto sploh ni želel sprejeti fiksnih obveznosti, tako da se moramo za brame pogajati vsako četrtoletje sproti, kar je seveda naporno in pri čemer vedno obstaja tudi tveganje, da jih bo čez mesec ali dva popolnoma zmanjkalo.
- Toplo valjan trak za folije: Gre za trak, ki ga lahko proizvajajo le tiste valjarne, ki že v osnovi valjajo zahtevne izdelke in ga prodajajo le takrat, ko imajo višek tople valjanih kapacitet, kajti drugače bi sami proizvedli hladno valjani izdelek, ki ima višjo dodano vrednost. Je specifičen izdelek, ki ga ne zna narediti vsaka valjarne. Pri nas takšen trak predstavlja surovino za kar 50 odstotkov folijskega programa. Letos, ko imajo vse valjarne po svetu dovolj naročil, je nabava izredno težavna. Če ne bi že lani sklenili nekaj dobrih pogodb, bi letos ostali brez tega traku. Res pa je, da bi danes folije lahko proizvajale več, vendar dodatnih količin teh surovin na trgu ni, ker imajo vse valjarne enako težavo – kljub temu da imajo dovolj proizvodnih kapacitet, nimajo surovin, zato nam dodatnih količin ne morejo ponuditi.

Svetovna gibanja cen močno vplivajo na surovine za Impol

Lani je nizka borzna cena večino elektroliz prisilila v zmanjševanje proizvodnje, saj tekoča borzna cena ni pokrivala njihovih

Moja Kolmanič je ena izmed treh komercialistk v nabavi surovin za skupino Impol (vključno z Impol Sevalom). Zaradi odsotnosti obeh sodelavk je bila sama odgovorna za operativno izvedbo vseh nabav. Tovrstnih kadrov namreč ni mogoče nadomestiti čez noč, saj se vzgajajo vsaj tri leta, da pridobijo ustrezno znanje in izkušnje. Delo je stresno, štejejo pa predvsem hitrost, iznajdljivost in doslednost.

Novi projekti v Impolu

S CENTROM ODLIČNOSTI IMPOL LETI V VESOLJE

lastnih cen. Rusal, ki je naš dolgoletni dobavitelj, je lani zašel v velike finančne težave in je večino svoje proizvodnje prodal na borzo. Zaloge aluminijske v borznih skladiščih so skozi celo lanko leto rasle, vendar je bil ta aluminij za kupce nedosegljiv, saj so ga velike banke uporabljale za zavarovanje posojil, ki so jih dale Rusalu. Tako smo lani v času recesije, ko bi naj bilo na trgu vsega dovolj ali celo preveč, čez noč ostali brez surovin. Tega večina bralcev niti ne ve! V zadnjem trenutku smo našli nadomestilo za ruski vir aluminijske. Tako smo prvič v Impol pripeljali aluminij iz Afrike, iz Mozambika. S tem pa težav, povezanih s surovinami, seveda še ni bilo konec.

Brez nabave surovine v Impolu ni možna niti proizvodnja niti prodaja.

Letos, ko povpraševanje na trgu raste in ko vsi kupci naenkrat želijo več, kot so sprva napovedovali, tudi mi potrebujemo večje količine surovin. Za aluminij si je treba pravočasno zagotoviti vire, kar lahko dosežemo s sklenitvijo nabavnih pogodb – seveda s tistimi dobavitelji, ki to obveznost sploh še sprejmejo. Vedno več je dobaviteljev aluminijske, ki pogodb za dobavo niti ne želijo skleniti. Ker takšne rasti na trgu nismo pričakovali, je Impol lani pripravil letni načrt z nižjimi količinami proizvodnje, zato v nabavi tudi nismo sklenili večjih nabavnih pogodb za surovine. Vsi moramo vedeti, da je prehitavanje letnega načrta v proizvodnji kljub višku proizvodnih kapacitet in precejšnjim naročilom odvisno od tega, ali bomo uspeli dobiti dovolj surovin. Leta 2008 se je namreč zgodilo ravno obratno – surovin smo imeli preveč, proizvodnja je bila precej nižja od načrtovane, zaloge so se večale. Takšno stanje pa ne sme trajati dolgo, ker lahko pripelje do velikih težav pri financiranju, kajti surovine je treba plačati, ne glede na to, da so te v obliki zalog podjetja. Vsi moramo vedeti, da smo v celoti odvisni od trga (trga kupcev, dobaviteljev in bank). Vprašanje je samo, kako dobro znamo predvidevati svetovna gibanja in kako hitro se lahko prilagodimo in ukrepamo.

Mag. Tanja Brkljačič

Vesoljske tehnologije so v procesu revolucionarnega prehoda, ki je posebej izrazit na področju mikro in nano satelitov, kjer je z radikalno miniaturizacijo integralnih podsistemov in relativno ugodnimi komercialnimi komponentami prišlo do občutnega znižanja stroškov razvoja, izstrelitve in uporabe satelitov. Vesolje zaradi teh korenitih sprememb ni več dostopno samo velikim raziskovalno-razvojnim institucijam iz ekonomske močnih držav, ampak tudi ostalim. Tehnološki prehod je na eni strani omogočil dostopnejše znanstvene raziskave v astrofiziki in kozmologiji, na drugi strani pa razvoj novih storitev na področju meteorologije in opazovanja Zemlje iz vesolja. Nove tehnologije za interaktivno daljinsko zaznavanje bodo tako znatno prispevale k lokalnemu in globalnemu zavedanju o pomembnih okoljskih in družbeno-ekonomskih dejavnikih, povezanih s podnebnimi spremembami, vremenom, hidrologijo, gozdarstvom, kmetijstvom, načrtovanjem prostora in nevarnostmi za naravne katastrofe.

Sodelovanje v Centru odličnosti

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo je lani objavilo javni razpis za razvoj Centrov odličnosti v obdobju od leta 2009 do 2013. Na razpisu sodeluje tudi Impol. Skupaj z Naravoslovno-tehniško fakulteto Univerze v Ljubljani, Fakulteto za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, Fakulteto za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani, Znanstvenoraziskovalnim centrom Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštitutom Jožef Stefan in podjetji Dewesoft, d. o. o., Sinergise, d. o. o., Tic – lens, d. o. o., Iskra tela, d. d., in Zavarovalnica Maribor, d. d., je prijavil program Vesolje: znanost in tehnologije. Institucije in podjetja, združena v konzorciju, posedujejo velik razvojno-tehnološki potencial za razvoj MEMS mikro potisnih sistemov, kontrolo satelitov, komunikacijo, procesiranje podatkov in slik ter virtualne in eksperimentalne raziskave mikro in nano satelitskih sistemov. V Centru

odličnosti bo delalo 46 raziskovalcev, med njimi tudi Peter Cvahte in Viljem Strnad iz Impola. Celotna vrednost programa Vesolje: znanost in tehnologije je skoraj deset milijonov evrov in podpira slovensko vključevanje v Evropsko vesoljsko agencijo. Impol bo za nabavo in razvoj raziskovalne opreme dobil 230 tisoč evrov.

Prispevek Impola

Satelitske strukture so večinoma izdelane iz aluminijevih zlitin. V Impolu je skupina raziskovalcev že raziskala lastnosti superplastičnih elastičnih zlitin, razvila je polikristalne materiale, ki se odlikujejo po velikih raztezkih, tudi do tisočodstotnih deformacijah. Za oblikovanje strukturnih komponent in zglobov za integrirane mikro in nano satelitske platforme bosta Naravoslovno-tehniška fakulteta Univerze v Ljubljani in Impol raziskovala superplastične lastnosti določenih aluminijevih zlitin, ki se lahko uporabljajo v letalski in vesoljski tehniki ter tudi drugod, na primer v avtomobilski industriji. Glavna naloga Impola v tem projektu bo raziskovalno delo na področju superplastičnega oblikovanja aluminijevih zlitin, iskanje možnosti izboljšanja superplastičnih lastnosti na osnovi spreminjanja sestave zlitine in termomehanske obdelave, ukvarjal pa se bo tudi z možnostmi zniževanja temperature in zviševanja hitrosti superplastičnega oblikovanja ter zmanjševanjem kavitacije. Impol bo zato razvil pilotno napravo za litje prototipnih zlitin, ki bo omogočala razvoj specialnih zlitin z lastnostmi, zahtevanimi v projektu. Kapaciteta naprave bo od ene do štirih ton in bo omogočala litje do štirih drogov premera enajst col. Takšne drogeve lahko Impol testira sam v svojih proizvodnih procesih (litje, homogenizacija, iztiskanje, kovanje, umetno staranje), iz polizdelkov pa lahko nato s strojno obdelavo izdelata končne komponente satelita. Sicer pa ta projekt ni prvi Center odličnosti, v katerem Impol sodeluje. Uspešen je bil tudi v dosedanjem Centru odličnosti: Sodobni kovinski materiali.

Impol bo razvil pilotno napravo za litje prototipnih zlitin

Alumobil dobiva podobo

MONTAŽA STROJNE OPREME JE V POLNEM TEKU

V proizvodni hali Alumobila lahko iz dneva v dan opazujemo vidne napredke, saj je montiranje strojne opreme že v polnem teku. Infrastrukturalna dela na področju tehnoloških temeljev so večinoma zaključena, sredi aprila pa so v proizvodno halo namestili še plinsko peč za staranje profilov in palic proizvajalca Sistem Teknik. Na njej so že opravili prve teste, uraden prevzem pa bo sledil, ko bodo zaključili delo na vseh strojnih priklopih.

Prav tako se v proizvodni hali Alumobila izvaja tudi montaža stiskalnice podjetja Presezzi. Podjetje je to stiskalnico izdelalo že lani in jo imelo na zalogi v svojem proizvodnem obratu, dokler niso v Impolu zaključili s pripravo proizvodne hale. Tako jo zdaj po delih dostavljajo v Impol. Pričakujejo 18 tovornjakov sestavnih delov stiskalnice, od tega dva z izrednim prevozom zaradi teže elementov. V hali Alumobila je nameščeno dvigalo z nosilnostjo 15 ton in ker so sestavni deli stiskalnice težki tudi do 60 ton, je raztovor in postavljanje teh delov na

tehnološke temelje prevzelo zunanje podjetje Kaluma, ki bo postavilo tri osnovne dele stiskalnice (cilinder, bat in osnovno ploščo). Postavitev 55-tonske osnovne plošče, ki je že bila izvedena, je trajala skoraj ves delovni dan.

Skupina strokovnjakov iz Impola, v sestavi Jure Muc (vodja), Alojz Kuhl, Peter Slaček, Matevž Tomažič in Janez Jančič, ki je odgovorna za postavitev in montažo strojne opreme, bo skupaj s sodelujočimi pri tem projektu izvedla dokončno montažo. V okviru strojnih instalacij morajo zagotoviti tudi vse energente, kot so hladilna voda, pitna voda, plin, zrak in ostali. Del montaže elektroinstalacij na stiskalnici se bo pričel izvajati proti koncu junija v sodelovanju z notranjimi in po potrebi tudi zunanjimi izvajalci. Zaključek vseh del na stiskalnici pa pričakujejo v sredini julija.

Vodja strojnih instalacij, Jure Muc, je zadovoljen s potekom del, prepričan pa je tudi, da bo projekt Alumobil Impolu prinesel veliko možnosti novega dela in prihodkov.

Investicije za izboljšanje kakovosti

S PROJEKTOM ALUMOBIL SE POVEČUJEJO ZAHTEVE PO PREGLEDOVANJU VHODNE SUROVINE

Sedanji sistem homogenizacije in ultrazvočne kontrole se v skupini Impol izvaja ločeno po posameznih procesih, zaradi česar ni možno zagotavljati stoo odstotne kontrole. V skupini so se zato odločili za prenavo sistema homogenizacije in uvedbo ultrazvočne naprave za kontrolo litih drogov. Projekt so poimenovali Alukontrol, z njim pa bodo zadostili potrebam po homogeniziranju in kontroli litih drogov v celotni skupini, vključno s kapacitetami Sevala. Prenova sistema homogenizacije in uvedba ultrazvočne naprave za kontrolo litih drogov temelji na tem, da se v proces homogenizacije vključi naprava za ultrazvočni pregled drogov, s čimer bodo zagotavljali zanesljivo kontrolo vhodnega materiala, ki je za avtomobilsko industrijo bistvenega pomena in predstavlja konkurenčno prednost ter zagotavlja visok nivo kakovosti. Z zasnovano napravo, ki omogoča odkrivanje notranjih napak in površinskih razpok, bodo preprečili vnos nekakovostnih drogov v nadaljnji proizvodni proces.

V ta namen so predvideli nakup naprave za ultrazvočno kontrolo proizvajalca

Hertwich, ki jo bodo vgradili v linijo in bo delovala v taktu pretoka vhodnega materiala. Ker bo po rekonstrukciji možno obdelovati tudi drogeve premera do 457 milimetrov, so v projekt vključili novo žago za razrez drogov turškega proizvajalca Sistem Teknik. Za integracijo nove opreme v obstoječi sistem pa bosta poskrbeli domači podjetji Ates in Tehnika-Set. Eden od večjih izzivov projekta Alukontrol bo predstavljal način, kako izpeljati vsa dela ob čim manjšem motenju obstoječe proizvodnje. Vrednost projekta je ocenjena na 1.797.000 evrov, pričetek poizkusne proizvodnje pa je predviden 2. novembra 2010.

Alukontrol pa ni edini projekt za izboljšanje kakovosti v družbi Impol LLT. Investirali bodo tudi v drugo livno peč, in sicer v vgradnjo poroznih kamnov in regulacijo. Z investicijo želijo izboljšati homogenost in kakovost taline na drugi liniji, ki je namenjena zahtevnim programom avtomobilске in druge industrije. Vgradnja se bo izvajala sočasno z obnovo druge plinske linije v začetku julija. Celotna vrednost investicije je 130.000 evrov in bo zaključena v drugi polovici julija.

- 1 | Pričakujejo 18 tovornjakov sestavnih delov stiskalnice
- 2 | Zunanje podjetje Kaluma je prevzelo raztovor in postavljanje najtežjih delov stiskalnice
- 3 | Postavljanje 55-tonske osnovne plošče na tehnološke temelje

Pazljivo rešujemo težave plačilne nediscipline

VODJA FINANCIRANJA IRENA ŠELA O FINANCAH V SKUPINI IMPOL

Za upravljanje z denarjem skupine Impol so odgovorni strokovnjaki za finance in računovodstvo. Načrtujejo, od kod bo denar prišel; vedo, kje se nahaja, in so v podporo vodstvu, tako da so denarna sredstva porabljena na način, ki zagotavlja največji donos investicij. Zaposleni v procesu financiranja se glede na zakonske odredbe ukvarjajo z reguliranjem finančnih poslov, opravljajo naloge, povezane z ocenjevanjem tveganja, zagotavljajo finančno podporo pri poslovnem načrtovanju ter izvajajo kontrolo in analize. Strokovnjaki tega procesa vodijo kreditno politiko družb, regulirajo plačila, pripravljajo poročila in analize celotnega poslovanja. O finančni funkciji v skupini Impol smo se pogovarjali z Ireno Šela, vodjo financiranja v skupini Impol.

Katere poslovne odločitve so v preteklem letu in letos najbolj pozitivno in katere najbolj negativno vplivale na finančno stanje skupine Impol?

Vem in verjamem, da so vse poslovne odločitve v danem trenutku sprejete v najboljši veri, da bodo pozitivno vplivale na poslovanje podjetja. Tako kot v vsakdanjem življenju pa je tudi tukaj potreben še kanček sreče. Zato takšno razvrščanje ni ustrezno in tudi ne delamo takšnih lestvic, se pa iz vsakih poslovnih odločitev, tako negativnih kot pozitivnih, nenehno učimo in poskušamo prenašati izkušnje na prihodnje odločitve.

Menim, da je bila glavna pozitivna odločitev skupine, ki pa je bila sprejeta že pred mnogimi leti, ta, da imamo razpršen proizvodni program, razpršen prodajni trg, da torej nismo odvisni le od nekaj večjih kupcev. Prav tako imamo tudi razpršene vire financiranja. Zaradi tega nam je uspelo lani krizo precej mirno prebroditi.

Kako se je gospodarska kriza odražala na finančnem področju skupine Impol?

Na finančnem področju se je gospodarska kriza kazala predvsem v izredni previdnosti bank pri financiranju skupine Impol, pri njihovih zahtevah po večjih zavarovanjih kreditov v primerjavi z zavarovanji v preteklosti, po natančnem spremljanju kupcev.

Zahtevnejši pa so tudi pogoji naših dobaviteljev, v okviru katerih se lahko pri njih zadolžujemo, saj so ti ostrejši. Posebej so postali zahtevnejši pogoji na področju nabave aluminijevih surovin.

Kako ste se lotili plačilne nediscipline, ki je bila zaradi gospodarske krize v preteklem letu večja kot sicer?

Skupaj s prodajno službo smo spremljali kupce, se dogovarjali o poravnava terjatev, sprožanju postopkov proti neplačnikom itd. Močneje sodelujemo z zavarovalnimi institucijami in tudi z njimi usklajujemo postopke, uporabljamo pa tudi njihove poti za ukrepanje, ki so zaradi njihove dejavnosti bolj razpredene od naših.

Kolikšen problem predstavlja plačilna nedisciplina v tem trenutku?

V tem trenutku je potrebna izredna pazljivost, saj se nam povečujejo prodane količine, povečuje se tudi cena aluminija na borzi, kar pomeni posledično večje terjatve do kupcev in s tem povečane naložbe v terjatve do kupcev. Pri tem so bonitete kupcev zaradi krize in lanskih slabših rezultatov zelo nizke, kar zahteva še dodatno previdnost. Pojavljajo se nam težave tako na domačem kot tujem trgu. Z dnevnim spremljanjem, sodelovanjem s SID – Prvo kreditno zavarovalnico, kjer imamo nekatere terjatve zavarovane, in sprotimi dogovarjanji s kupci poskušamo izpostavljenost zmanjševati na čim nižji možni nivo.

Katero področje stroškov v skupini Impol predstavlja večje finančne obremenitve?

O preveliki obremenitvi stroškov bi težko govorila. Vsekakor skušamo vse nabave in porabe izvajati optimalno, financiranje s tujimi viri izvajati na čim nižjem nivoju itd. Največji strošek od vseh predstavljajo surovina, stroški dela in energija.

Kateremu finančnemu tveganju je skupina Impol najbolj izpostavljena? In kako ga obvladuje?

Med večjo izpostavljenost vsekakor spada tveganje spremembe tečaja dolarja in tveganje spremembe obrestnih mer. Tveganja obvladujemo s terminskimi posli.

Kateri finančni kazalniki, ki se spremljajo v skupini Impol, so najpomembnejši in lahko največ povedo o poslovanju?

Najpomembnejši finančni kazalnik je vsekakor ustrezen denarni tok, ki omogoča financiranje razvojnih procesov in poravnavo obveznosti do dobaviteljev in investitorjev (delničarjev, kreditodajalcev ...).

Veliko uspešnih podjetij izpostavlja sodelovanje med tržniki in finančniki kot zelo pomemben dejavnik uspešnosti. Kakšno je sodelovanje med vami v Impolu?

Sodelovanje med tržniki in finančniki poteka vsakodnevno in menim, da je uspešno. Menim, da moramo vse ostale funkcije dati ustrezno podporo prodaji, kajti ustrezno plačana prodaja je ključna za dolgoročni obstoj skupine.

Menim, da je bila glavna pozitivna odločitev skupine, ki pa je bila sprejeta že pred mnogimi leti, ta, da imamo razpršen proizvodni program, razpršen prodajni trg, da torej nismo odvisni le od nekaj večjih kupcev.

Kakšno politiko financiranja bo skupina Impol izvajala v prihodnje?

Ukrepanja na finančnem področju se bodo usklajevala z razvojnimi in tržnimi usmeritvami Impola ter s sprejetimi obveznostmi obvladujoče družbe do dolgoročnih investitorjev. Pri zagotavljanju denarnih sredstev za dolgoročne finančne naložbe se bo skupina pri posameznih naložbah povezovala z drugimi vlagatelji in bankami, na področju kratkoročnega financiranja pa bo vključevala razpoložljive bančne vire in hkrati zagotavljala zadostno razpršenost virov ter zniževala obseg potrebnih naložb v obratna sredstva. Za zagotavljanje ustrezne stopnje varnosti pri financiranju se bo nadaljevala tudi politika kratkoročnih finančnih naložb.

V Impolu FT dovolj naročil, premalo surovine

ZVIŠEVANJE KOLIČIN PROIZVODNJE USTVARJA NOVE IZZIVE

Družba Impol FT je v obdobju, ko povpraševanje kupcev presega proizvodne kapacitete, saj imajo naročil dovolj že za dva meseca naprej. Najtežje je obdržati optimalno produktivnost in hkrati ugoditi zahtevam kupcev po skrajšanju dobavnih rokov. Zelo dinamično raste povpraševanje po industrijskih izdelkih, najbolj na področju toplotnih izmenjevalnikov in embalaže v prehrabni industriji, saj kupci zahtevajo večje količine izdelkov, kot so jih prej načrtovali. V okviru tega se v družbi Impol FT soočajo s težavami pri nabavi surovine, saj je le-te na trgu mogoče dobiti natančno toliko, kot so si je s predhodnimi pogodba-mi zagotovili, ne pa tudi več.

Njihova najpomembnejša naloga je, da ugodno stanje na trgu zajamejo v prodajne cene. Na rast nabavnih cen surovine in ostalih proizvodnih dejavnikov se morajo odzvati z zviševanjem prodajnih marž. To jim trenutno uspeva s sklepanjem novih poslov za poletje in jesen, medtem ko so bili v prvi polovici leta odvisni od naročil, pri katerih so veljale nižje prodajne cene iz preteklega leta.

V družbi Impol FT si ves čas prizadevajo za

izboljšanje strukture prodajnega spleta. Količine izdelkov, ki jih lahko mesečno proizvedejo, želijo prodati z najvišjo možno vrednostjo, kar poskušajo doseči z načrtovanjem prodaje in obvladovanjem potrjevanja naročil. V proizvodnem programu RRT letos pospešujejo proizvodnjo in prodajo rebrastih pločevin, ki imajo zadovoljivo ekonomiko, ki temelji na vključevanju sekundarnih surovin in dobrem plasmaju na trgu. To področje bi lahko bilo še bolj uspešno, če ne bi bili omejeni s širinskim asortimanom rebrastih pločevin. Zelo zanimivo je letošnje nadpovprečno visoko povpraševanje po rondelah za kuhinjsko posodo. Rondele, ki so jim že pripisali izumiranje, so doživele prenovu v oblikovanju tudi pri novejših steklokeramičnih in indukcijskih kuhalnih ploščah. So izdelek, ki ima sicer visoko prodajno maržo, a tudi visoke proizvodne stroške, zato bodo tukaj v prihodnje najbrž potrebne spremembe.

V proizvodnem procesu FFT pa je ključnega pomena nenehno zviševanje proizvedene količine dvojčenih folij. V drugem četrtletju tega leta so bili na tem področju soočeni z omejitvami pri dobavi potrebnih surovin litega traku, ki je za te izdelke primarnega

pomena. Zato so bili prisiljeni pospeševati proizvodnjo z nižjimi prodajnimi maržami, enako nabavno ceno, vendar nekoliko višjo produktivnostjo. Zadovoljni so s proizvodnjo na revitalizirani valjarniški liniji Bistral 2, kjer mesečno proizvedejo med 300 in 400 ton enojnih folij. Uspešni so s ponudbo konfekcioniranih tankih folij (manjše količine po zahtevah kupcev, ki niso vezane na porabo celotnega šesttonskega kolobarja), ki jih izdelujejo na posebni za to neme-njeni razrezni liniji. Letos so prodali 300 ton takšnih folij v manjših količinah z višjo dodano vrednostjo na tono, saj jim kupci priznavajo večjo vrednost.

Pričakujejo, da bo letošnje poletje v proizvodnih procesih potrebno veliko prilaganja, saj bo precej drugačno od lanskega, predvsem v proizvodnem procesu RRT. V avgustu namreč pričakujejo najmanj 15 odstotkov višjo proizvodnjo glede na lasko leto. Sezonska gibanja bodo poskušali ublažiti z menjavo proizvodnega spleta, zato bodo v avgustu 20 odstotkov rondel nadomestili z debelejšimi trakovi. Direktor družbe Tomaž Smolar poudarja, da bo skrbno načrtovanje letnih dopustov za do-seganje ciljev letos še posebej pomembno.

Postavitev stiskalnice je potekala brez zapletov

Stampal SB investira

ODGOVOR NA POVEČANA NAROČILA

Kot ste že lahko prebrali, so se v začetku letošnjega leta v družbi Stampal SB odločili za investicijo v novo vijačno stiskalnico za kovanje z močjo 850 ton v skupni vrednosti približno 350.000 evrov. Primopredajo stiskalnice so izvedli v začetku meseca junija pri italijanskem podjetju FTB, ki je stiskalnico demontiralo in na njej opravilo generalno obnovo (zamenjali so vse najpomembnejše sestavne dele). V skladu z dogovorom so stiskalnico usposobili in poskusno zagnali sredi junija. Pričakujejo, da bo faza poskusnega obratovanja trajala štiri do šest tednov, nato pa bodo na njej pričeli z redno proizvodnjo odkovkov.

Predhodno so usposobili in prenovili tudi dve plinski peči za segrevanje narezkov, od katerih bo prva priključena obnovljeni

stiskalnici, drugo pa bodo v času rednega letnega remonta instalirali na stiskalni liniji pet. Prav tako so se zaradi povečanega obsega naročil odločili za nakup naprave za vibriranje odkovkov. Ta naj bi bila po zagotovilih dobavitelja v Stampal SB dostavljena do konca meseca junija. Vse naprave so uspeli namestiti v obstoječe prostorske kapacitete, kar je bistveno povišalo donosnost investicij.

Pričakujejo, da bodo s temi investicijami in ob dovolj veliki količini naročil mesečno proizvodnjo v družbi zvišali za tri do pet ton odkovkov. Kot zaenkrat kažejo trenutna naročila kupcev, s tem v prihodnjih mesecih ne bodo imeli težav. Nekoliko nižje količine odkovkov so kupci sicer naročili za mesec avgust, kar pa je že običajno, saj imajo kupci iz Italije takrat v večini kolektivni dopust.

Povečevanje uporabe scrapa

IMPOL LLT POVEČUJE KAPACITETE

S projektom recikliranja aluminija iz onesnaženega scrapa in stisnjene žlindre želijo doseči dva osnovna cilja. Prvi je povečati uporabo zunanjega scrapa s sedanjih 17.000 na 24.000 ton letno, s čimer bodo zmanjšali porabo dražjega primarnega aluminija. Drugi cilj, ki je hkrati pogoj za doseg prvga, pa je povečanje kapacitete na prvi in drugi plinski liniji za 16 odstotkov in na liniji Junker za pet odstotkov. Za doseg tega cilja so že pričeli z več aktivnostmi, saj osnovni problem, kako povečati kapacitete, predstavlja talilni cikel, ki ga je potrebno skrajšati. To je možno z odpravo problematičnih šarž (razredčevanje, splahnjevalne šarže, nepredvideni zastoji) in hitrejšim zalaganjem peči, v drugi fazi pa z dodajanjem taline, pridobljene iz rotacijske peči. Konec leta 2009 je bila izdelana študija izvedljivosti, ki je podala smernice za nadaljnje delo na projektu. Projekt je izredno zahteven, saj uvaja tehnologijo pretaljevanja, ki jo do sedaj v livarni niso uporabljali, zato so skupaj z zunanjim svetovalcem izbrali najprimernejšo tehnologijo in vzpostavili ustrezno organizacijo dela. Pripravili so osnove projekta, ki obsega tri področja dejavnosti projektne skupine:

1. nabava zunanje surovine z izvajanjem vhodne kontrole vseh materialov;
2. izbira najprimernejše proizvodne in ostale opreme;
3. obvladovanje kakovosti z izdelavo programa najoptimalnejše uporabe posameznih vrst surovin.

Investicija je ocenjena na 4,5 milijona evrov. Od potencialnih dobaviteljev so že pridobili dokončne ponudbe, na osnovi katerih so izdelali tehnično-financijski elaborat s terminskim načrtom, ki ga bodo predstavili upravi Impola. V družbi pričakujejo, da bo investicija v predvidenem obsegu potrjena konec meseca junija oziroma v juliju.

Investicija je ocenjena na 4,5 milijona evrov

S sistemom Cognos do boljšega obvladovanja podatkov

NOV SISTEM ZA KOCKE IN ANALITIKO

Podpora analiziranju procesov in poslovnemu odločanju je v Impolu podprta s podatkovnimi kockami, ki pa so v zadnjih dveh letih postajale vse težje obvladljive. Vedno bolj so se namreč pojavljale poslovne zahteve po dodajanju novih dimenzij podatkovnim kockam, prav tako potrebe po analiziranju podrobnejših podatkov (do nivoja posameznega dokumenta ali do množice tehnoloških parametrov pri analiziranju tehnoloških procesov). Te zahteve pa velikokrat z obstoječo, več kot deset let staro tehnologijo niso bile izvedljive. V zadnjem času pa je postal prekretek tudi časovni obseg 24 ur, ki je na razpolago za zbiranje podatkov, dnevno kalkulacijo in uporabo kock. Vse te težave so reševali z začasnimi rešitvami, sedaj pa so se odločili, da bodo sistem posodobili s sodobnim modulom Cognos, saj se je ta pri testiranju na primeru podatkovne kocke prodajne marže pokazal kot zelo učinkovit in uporaben. Cognos je nov sistem za podatkovne kocke in analitiko. Odpravil bo težave sedanjega sistema, prav tako pa bo sistemu prinesel številne nove funkcionalnosti. Skupini Impol bo omogočil, da iz velikih količin podatkov izlušči informacije strateškega pomena, saj je namenjen analizam in poročilom za vodstveni kader. Cognos, ki je tehnološko gledano najnovejša rešitev na trgu, je sistem, ki bo nadomestil obstoječi deset let star sistem analitike. Deset let predstavlja v računalništvu in informatiki, kjer je razvoj silovit, precej časa. Zato je nov produkt zasnovan na drugačnih temeljih. Analyzer je deloval na principu, da se podatkovne strukture (kocke) gradijo ponoči, torej na principu počasnih računalnikov, pri katerih je treba podatkovne strukture pripraviti vnaprej. Cognos pa je tehnologija, zasnovana na predpostavki hitrih računalnikov, kjer se podatkovne strukture gradijo v živo, pri vsaki zahtevi uporabnika posebej. Torej odpadejo nočne obdelave procesov. Največja težava obstoječe tehnologije je ta, da ne omogoča razširljivosti. Obstaja namreč zgornja meja količine podatkov,

ki jih kocka lahko zgradi, medtem ko je kocka Cognos zgrajena iz večjega števila dimenzij in hierarhij. To pa predstavlja njeno glavno prednost, saj bo informacije mogoče iskati in analizirati v vseh smereh. Obstajajo številni vnaprej pripravljene pregledi, a največja prednost podatkovnih kock Cognos je ravno v interaktivnem delu uporabnika. To pomeni, da si lahko uporabnik sam izdelava kakršen koli pregled iz podatkovne strukture, saj lahko izbere različne kriterije in tako pride do dejansko skoraj neomejenih možnosti preučevanja raznih kombinacij podatkov.

Izboljšave, ki jih prinaša Cognos:

- Omogoča vključitev v varnostni strežnik. Uporabniki se prijavijo v enoten sistem nadzora uporabniških imen in gesel.
- Omogoča sledljivost uporabniških aktivnosti, torej kdaj kdo kaj počne.
- Je tehnično spletna aplikacija, ki od uporabnika zahteva, da mora imeti na svojem računalniku nameščen samo spletni brskalnik, tako lahko načeloma dostopa do podatkov kjer koli po celem svetu. Potreben je samo brskalnik in varnostni dostop do privatnega omrežja.
- Nova tehnologija omogoča dostop do mnogih podatkovnih virov, na primer transakcijske baze podatkov, podatkovnega skladišča, podatkovnih kock itd.
- V Cognosu dejansko ni več tehničnih ovir, pomembna je samo količina znanja, ki ga uporabnik pridobi, in tako lahko naredi kar koli želi.

Največji del projekta je že končan, in to je vzpostavitev arhitekture sistema (vzpostavitev varnostnega strežnika, sledljivost uporabe podatkov sistema Cognos, integracija sistema Cognos v varnostni strežnik), kar je pogoj za gradnjo podatkovnih kock. Naslednja faza, transformacija podatkovnih kock (30) iz obstoječe tehnologije v novo tehnologijo, se sedaj pričinja in bo zanesljivo trajala vsaj dve leti. V naslednjih nekaj mesecih se bo izvedla tudi integracija sistema Cognos v portal skupine Impol. Med tem časom bosta sistema tekla vzporedno, zaključek projekta torej pričakujejo v roku dveh let.

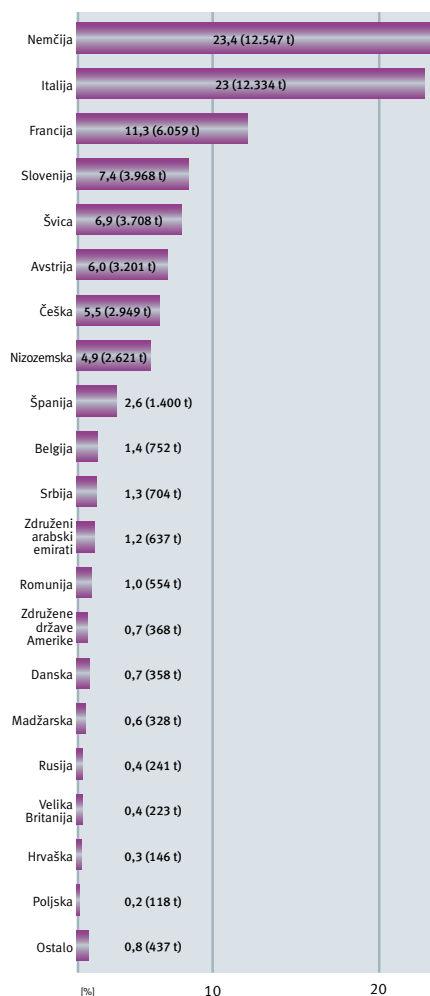
Valjani izdelki iz aluminija

IZDELKI S ŠIROKIM OBSEGOM UPORABE

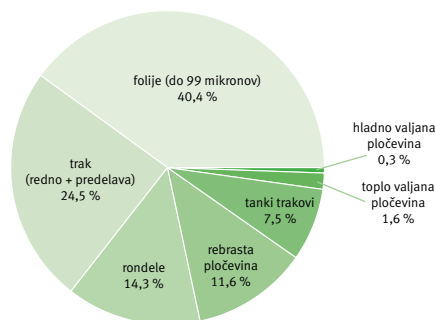
Valjani izdelki iz aluminija so videti tako enostavni, prav tako je iz njih enostavno narediti zelo veliko različnih izdelkov. Zato si je težko predstavljati, koliko tehnologije, energije in dela je bilo potrebno, da so ti izdelki nastali. Folije smo že predstavili, tukaj pa lahko najdete nekaj zanimivosti o preostalih valjanih izdelkih iz aluminija, proizvedenih v Impolu ali drugje. Valjani izdelki iz aluminija se zaradi širokega spektra uporabe uvrščajo med najpomembnejše izdelke iz aluminija in aluminijevih zlitin. Predstavljajo namreč skoraj 50 odstotkov porabe vseh aluminijevih zlitin. Največ valjanih izdelkov iz aluminija se porabi za izdelavo embalaže. Valjani izdelki se uporabljajo tudi v gradbeništvu, transportni industriji za osnovne konstrukcije, cestnem in železniškem prometu, pomorstvu in pri gradnjah morskih ploščadi in čolnov. Uporabljajo se tudi v elektrotehniki, gospodinjstvu, za osnovne konstrukcije vojaških vozil, mostov, ladij ... Večje plošče iz aluminija se predelane v določeno obliko uporabljajo pri izdelavi velikih letal (jumbo jetov) in vesoljskih plovil.

PROIZVODNJA VALJANIH IZDELKOV IZ ALUMINIJA

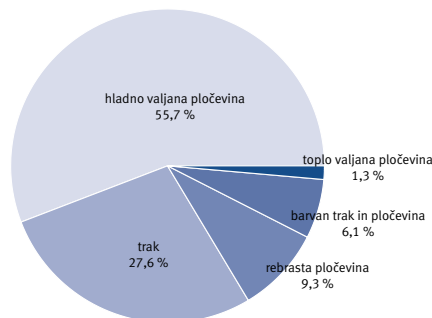
V Impolu valjane izdelke proizvajajo v družbi Impol FT. Vhodna surovina za valjane izdelke so brame. Te predelajo s toplim valjanjem, hladnim valjanjem, nateznim ravnanjem, desiniranjem, končnim obrezom in razrezom, izsekanjem ter končnim žarjenjem. Osnovna postopka valjanja aluminija in njegovih zlitin sta toplo in hladno valjanje. Proces proizvodnje toplo in hladno valjanih izdelkov vključuje operacije, ki zagotavljajo končno kakovost pločevin in trakov. Kot vhod za hladno valjanje služijo toplo valjani trakovi, ki so nato hladno valjani na kvarto valjarnah. Moderna tehnologija, ustrezna tehnična oprema in dobro vzdrževanje zagotavljajo rezultate, ki lahko zadovoljijo najzahtevnejše svetovne kriterije. Iz traku narežejo pločevino na razreznih linijah z vgrajenim uravnavanjem napetosti. Končno naviti kolobarji so nato razrezani na različne širine z rotacijskimi škarjami. Poleg standardnih stanj in mehanskih lastnosti lahko s krmiljeno hladno in toplo obdelavo dosežemo tudi popolnoma specifična stanja, lastnosti in kakovost valjanih izdelkov. Poleg velike prilagodljivosti in ponudbe majhnih količin je to glavna konkurenčna prednost Impola.

Graf: Izvoz valjanih izdelkov iz aluminija po državah v tonah

Graf: Delež proizvodnje valjanih izdelkov po vrstah v skupini Impol v Sloveniji v letu 2009

Graf: Delež proizvodnje valjanih izdelkov po vrstah v skupini Impol v Srbiji v letu 2009

GLAVNE SKUPINE IZDELKOV:

Tanki trakovi (100-499 mikronov) – večinoma »finstock«

Finstock je hladno valjan trak posebne kakovosti, namenjen predvsem za toplotne izmenjevalnike.

Rebrasta pločevina

Zaradi praktičnosti in dekorativnega videza je rebrasta pločevina namenjena za različne uporabe. Za izboljšanje dekorativnega učinka in večje prilagodljivosti izdelkov končni uporabi izdelajo v Impolu na željo kupca različne vzorce rebraste pločevine: duet, kvintet, diamond.

Rondele

Impol je glavni dobavitelj največjim evropskim in prekomorskim proizvajalcem kuhinjske posode (teflonizirana in emajlirana posoda, dna posode za indukcijske kuhalne plošče). Rondela se uporabljajo za nadaljnjo predelavo z eno- ali večstopenjskim vlečenjem (deep-drawing) ali rotacijskim preobliskovanjem (spinning).

Trakovi

Trakove v obliki kolobarjev v Impolu izdelujejo pretežno kot natezno ravnane trakove debelin 0,5 do 2,5 milimetra. Njihova uporabnost je vsestranska in praktično ni industrijske panoge, kjer izdelki, izdelani iz aluminijevih trakov na osnovi različnih finalizacijskih obdelav, ne bi bili prisotni.

Hladno valjane pločevine

Pločevine so iz predhodno hladno valjanih trakov razrezani formati različnih debelin in stanj materiala glede na končni namen uporabe. Prevladujejo standardni formati, ki jih glede na širino in dolžino poimenujemo mali (1000 × 2000 mm), srednji (1250 × 2500 mm) in veliki format (1500 × 3000 mm). Možni so tudi vsi ostali formati v posebnem dogovoru s kupcem. Njihova uporabnost vsestranska.

Barvani trakovi in pločevine

Barvane trakove in pločevine so hladno valjani, obrezani in ravnani. Za njih velja barvna lestvica RAL ali po dogovoru s kupcem katera druga.

Reliefno oblikovane (desinirane) pločevine in trakovi

Z reliefnim ornamentiranjem (desiniranjem) pločevin in trakov dosežemo enoten dekorativni učinek, kar daje pločevini in traku značilni videz, zagotavlja boljšo prijemljivost izolacijskih materialov in preprečuje neželeni odboj svetlobe.

Strehe

Fasade

Posoda Tefal

Lopata za sneg

Prikolice

Zaboji

VALJANI IZDELKI IZ ALUMINIJA V GRADBENIŠTVU

Arhitekti in gradbeniki uporabljajo valjane izdelke iz aluminija že vrsto let. Iz njih lahko ustvarijo gladke in mehke linije, natančne robove in razgibane površine na vseh tipih zgradb – na podjetniških poslopijih, javnih zgradbah, stanovanjskih stavbah in tudi na umetniških delih.

Aluminij, na primer, ponuja odlično rešitev za strešno kritino, saj poleg sodobne in estetske podobe daje strešni kritini trajne rezultate.

Uporaba: strehe, žlebovi, fasade, žaluzije, vrata ...

VALJANI IZDELKI IZ ALUMINIJA ZA POTROŠNIŠKE IN INDUSTRIJSKE POTREBE

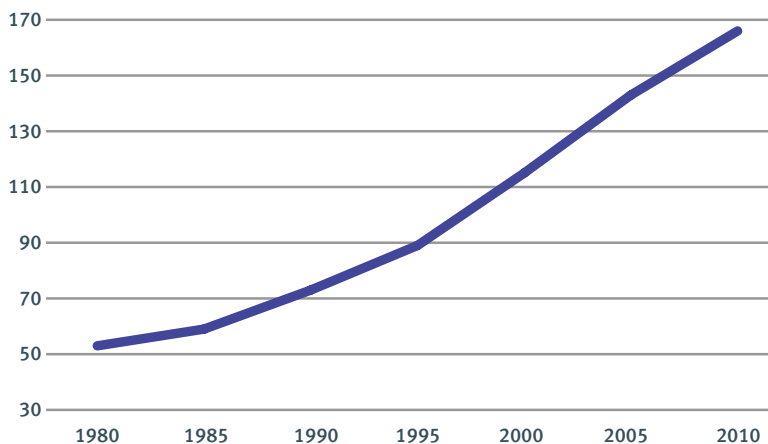
Aluminij je zelo lahek, lahko se preoblikuje, ima odlične lastnosti in ponuja zelo dobro odpornost proti koroziji. Prav tako je zelo dekorativen in zagotavlja odlično estetsko podlago za barve in dekoracijo. In nenazadnje, mogoče ga je vedno znova reciklirati. Vse te lastnosti mu dajejo najprimernejšo rešitev za široko paleto potrošniških in industrijskih posebnih potreb. Zelo zanimiva oblika uporabe valjanih izdelkov iz aluminija so tudi toplotni izmenjevalniki, ki so zgrajeni iz trakov finstock. Ti trakovi so zaradi svojih posebnih lastnosti edinstven material, potreben za izdelavo modernih ogrevalnih, ventilacijskih, klimatskih in zamrzovalnih naprav.

Uporaba: rondele za posode, trakovi finstock za toplotne izmenjevalnike, pločevina za prometne znake ...

VALJANI IZDELKI IZ ALUMINIJA V TRANSPORTNI INDUSTRIJI

Prednosti uporabe valjanih izdelkov iz aluminija v transportni industriji je veliko. Predvsem pa nudi aluminij velik potencial pri znižanju teže, kar zniža tudi količino izpuščenih emisij skozi življenjski cikel vozila, prav tako se z nižanjem teže vozila znižujejo tudi poraba goriva in stroški vzdrževanja. Ob tem pa vozila ne izgubijo varnosti, udobja in oblike.

Uporaba: pločevina za konstrukcije vseh vrst vozil in karoserije, rebrasta pločevina za prikolice in zaboje, zunanji plašči ladij, vlakov, letal ...

Graf: Aluminij, porabljen za proizvodnjo enega evropskega avtomobila (v kg)
Vir: Evropsko združenje za aluminij. Dostopno na: www.eaa.net.

Manj bolniške odsotnosti

REZULTATI ANALIZE SISTEMA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Vodja sistema varnosti in zdravja pri delu, Željka Kutija, je zbranim na okrogli mizi o poškodbah in odškodninskih zahtevkih, ki je potekala konec maja v Impolu, predstavila rezultate analiz s tega področja. Prav tako je govorila o težavah pri obravnavanju delovnih nezgod in predstavila cilje za leto 2010. V preteklem letu so si v skupini Impol zastavili cilj zmanjšati odstotek izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega pod pet odstotkov. To jim je s pomočjo sprejetja različnih ukrepov za zmanjšanje bolniških odsotnosti tudi uspelo, saj je odstotek izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega znašal 4,08. To pomeni, da se je število izgubljenih delovnih dni na enega zaposlenega z 21,51 dneva v letu 2008 zmanjšalo na 14,9 dneva v letu 2009. Na področju zmanjševanja bolniških odsotnosti so si za leto 2010 zastavili naslednje cilje:

- Postopno zmanjšanje bolniških odsotnosti z namenom, doseči največ pet odstotkov izgubljenih delovnih dni bolniškega dopusta. S pomočjo ocen tveganja povečati urejenost delovnih mest in tako izboljšati pogoje dela ter s tem vplivati na zadovoljstvo delavcev pri delu.
- Motivirati zaposlene s pozitivno usmeritvijo za delo in dobro klimo v podjetju.
- Z izobraževanjem in osebnimi razgovori izboljšati medsebojne odnose in vplivati na bolj zdrav slog življenja zaposlenih.
- Povezati se z osebnimi zdravniki zaposlenih.

- Obvladovati stres na delovnem mestu.
- Za področje problematike bolniških odsotnosti ustanoviti tim, ki bo le-te spremljal in analiziral.
- Razgovori neposrednega vodje z zaposlenim po vsakokratni bolniški odsotnosti.
- Izrek ukrepa direktorja za spremembo in izboljšanje stanja.
- Izobraževati zaposlene o zdravem življenju in varnem delu ter izboljšati pogoje dela.
- Vljavati redne razgovore z zaposlenimi in priznavati njihov prispevek k razvoju podjetja.
- V projekt zmanjšanja bolniških odsotnosti vključiti vse nosilce iz vodstvene strukture, sindikata, sveta delavcev, kadrovske strokovnjakov in zdravstvenih delavcev, ki so odgovorni za klimo v podjetju in za zdravje zaposlenih.
- Zaposlene, ki so se v obdobju enega leta poškodovali trikrat ali večkrat, in zaposlene, ki so bili v obdobju enega leta na bolniškem dopustu zaradi bolezni ali poškodbe petkrat ali večkrat, napotiti na usmerjeni preventivni zdravstveni pregled na oceno zmožnosti za delo.

Prav tako so v preteklem letu uspeli zmanjšati število delovnih nezgod z 42 v letu 2008 na 23 v letu 2009. Uspešni so bili tudi pri zmanjševanju odstotka izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega iz naslova delovne nezgode, saj so odstotek zmanjšali z 0,34 v letu 2008 na 0,19 v letu 2009. V letošnjem letu pa se je v prvih štirih me-

Okrogla miza

POŠKODBE IN ODŠKODNINE

Konec maja je v Impolu potekala okrogla miza na temo Poškodbe in odškodninski zahtevki. Povabljeni so bili člani uprave skupine Impol, direktorji družb in vodje proizvodnih procesov. Zbrali so se z namenom, da analizirajo delovne nezgode, njihovo število, vrsto, vzroke in posledice ter bolniške odsotnosti zaposlenih zaradi poškodb. Prav tako so skupaj analizirali število odškodninskih zahtevkov in njihovo višino v zadnjih treh letih. Na okrogli mizi so razpravljali tudi o zakonodajnem okviru regresnih zahtevkov in se seznanili z dokaznim postopkom pri ugotavljanju odgovornosti za nastanek poškodb. In kar je najpomembneje: pogovarjali so se o možnostih preventivnega ravnanja za preprečevanje delovnih nezgod v skupini Impol. Okroglo mizo z enako tematiko bodo izvedli tudi za delovodje, vodje vzdrževanja in njihove namestnike.

secih zgodilo že 15 delovnih nezgod (lani osem), kar kaže, da cilj, zmanjšati število delovnih nezgod za deset odstotkov, ni bil dosežen. Zato so v Impolu pripravili akcijski načrt, ki bo pripomogel k izboljšanju stanja na področju delovnih nezgod. Ta načrt zajema izvedbo delavnic za neposredno nadrejene osebe Preprečevanje nezgod pri delu in Odgovornosti in dolžnosti delodajalca, spodbujanje učinkovitejšega podajanja ukrepov po analizi delovnih nezgod, nenehno obveščanje zaposlenih s pomočjo internega komuniciranja ter usposabljanje in preverjanje usposobljenosti na delovnem mestu.

KAZALNIK	Opis kazalnika	% BS 1-12/2008	Cilj 2009	% BS 1-12/2009	Cilj 2010
KAZALNIKI BOLNIŠKEGA STALEŽA					
Bolniški dopust	Odstotek bolniškega dopusta (% BS) je odstotek izgubljenih koledarskih/delovnih dni na enega zaposlenega.	5,89 % (koledarskih dni) 8,24 % (delovnih dni)	Odstotek izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega zmanjšati pod 5 odstotkov.	4,08 % (koledarskih dni) 5,71 % (delovnih dni)	Odstotek izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega zmanjšati pod 4 odstotke.
Indeks onesposabljanja	Indeks onesposabljanja (IO) je število izgubljenih delovnih dni na enega zaposlenega.	21,51 dneva		14,9 dneva	
Indeks frekvence	Indeks frekvence (IF) je število primerov odsotnosti z dela zaradi bolniškega dopusta na 100 zaposlenih v enem letu.	4,39		2,63	
Resnost	Resnost (R) je povprečno trajanje ene odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodbe ali drugega zdravstvenega vzroka.	9,88 dneva		8,03 dneva	
KAZALNIKI BOLNIŠKE ODSOTNOSTI GLEDE NA DELOVNE NEZGODE					
Število delovnih nezgod	Delovne nezgode, ki so evidentirane na Obrazcu 6.18 in so komisijsko obravnavane ter potrjene s strani vodje.	42	Zmanjšati število nezgod za 10 odstotkov glede na leto 2008.	23	Zmanjšati število delovnih nezgod za 10 odstotkov glede na leto 2009.
Bolniški dopust iz naslova delovnih nezgod	Odstotek bolniškega dopusta iz naslova delovnih nezgod (% bolniškega dopusta) je odstotek izgubljenih koledarskih/delovnih dni na enega zaposlenega zaradi nezgode pri delu.	0,34 odstotka	Odstotek izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega iz naslova delovne nezgode zmanjšati pod 0,25 odstotka.	0,19 odstotka	Odstotek izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega iz naslova delovnih nezgod zmanjšati pod 0,19 odstotka.
Resnost nezgod	Resnost nezgod (R) je povprečno trajanje ene odsotnosti z dela zaradi nezgode pri delu	20,28 dneva	Resnost nezgod zmanjšati na manj kot 19 delovnih dni.	18,58 dneva	Resnost nezgod zmanjšati na manj kot 18 delovnih dni.

Tabela: Kazalniki, s pomočjo katerih v skupini Impol spremljajo področje varnosti in zdravja pri delu

Kako ustvariti večjo dodano vrednost?

VEČ SODELOVANJA PRI IZDELAVI RAZISKOVALNIH NALOG

Razvojni svet skupine Impol, ki deluje v okviru družbe Impol, d. o. o., in ga vodi Edvard Slaček, sestavljajo tehnični direktorji posameznih družb, direktor družbe Stampal SB mag. Urh Knuplež, direktor družbe Impol R in R dr. Varužan Kevorkijan, predstavnik raziskovalcev Peter Cvahte in predsednik uprave Jernej Čokl. Sestajajo se po potrebi in na eni izmed svojih zadnjih sej so sklenili, da se v okviru družbe Impol, d. o. o., ustanovi centralni razvoj, ki ga s pooblastilom Edvarda Slačka vodi Peter Cvahte. Naloga centralnega razvoja je, da se poleg aplikativnega razvoja znotraj posameznih družb oblikuje tudi telo, ki nadzira in koordinira razvoj skupine Impol kot celote, saj so posamezni projekti in raziskovalne naloge lahko pomembni za več družb.

S pomočjo novega načina obravnavanja raziskovalne dejavnosti v skupini Impol bo mogoče aplikativne raziskovalne naloge enostavneje ovrednotiti in jih povezati v smiselno sinergijsko celoto, tako da bodo lahko sodelovali raziskovalci iz različnih družb in skupaj ustvarili večjo vrednost za skupino Impol. Obvladovanje procesa izdelave praktične razvojne naloge je za skupino Impol bistvenega pomena. V ta namen so preoblikovali tudi organizacijski predpis z naslovom Vodenje procesa aplikativne razvojne naloge.

Proces razvoja na podlagi raziskovalne naloge ima več faz. V predrazvojni fazi se identificirajo potencialne razvojne naloge in se za njih izvede študija izvedljivosti. Razvojni svet obravnava potencialne razvojne naloge, poskuša najti sinergijo nalog med podjetji in določi naslove razvojnih nalog, ki morajo tvoriti smiselno celoto. Družbe skupine Impol izvajajo naloge tako, da se rezultati prenašajo med posameznimi družbami in se izvajajo kot enovite naloge. Nato sledi faza aplikativnega razvoja, ki ima tri podfaze (priprava, izvedba in rezultati). Overjanje posamezne razvojne faze po pregledu izvede tehnični direktor, direktor družbe ali vodja projekta. Končni cilj razvoja je končno poročilo, ki vsebuje podatke o finančnih rezultatih, dobičku podjetja in novem tehnološkem znanju, ki so plod razvojne naloge, ki ga validira razvojni svet. Prenovljen način spremljanja in koordiniranja raziskovalne dejavnosti v skupini Impol bo omogočil, da bodo pridobili raziskovalne naloge, ki bodo imele večjo vrednost in bodo pomembno prispevale k razvoju. Razvoj bo prav tako strokovno svetoval vodjem posameznih projektov, spremljal realizacijo nalog in predlagal ukrepe za izboljšave.

V Impolu skrbijo za okolje

V SKRBI ZA OKOLJE DO IZBOLJŠAV PROIZVODNEGA PROCESA V DRUŽBI IMPOL LLT

Skladno z zahtevami veljavnega okoljevarstvenega dovoljenja, ki so ga pridobili od Ministrstva za okolje in prostor, v družbi Impol LLT izvajajo ukrepe, ki varujejo okolje pred onesnaženjem. Trenutno investirajo v več projektov:

1. Vse odpadne vode, ki nastajajo v proizvodnem procesu družbe, morajo speljati v centralno čistilno napravo Slovenska Bistrica. Trenutno so v fazi izdelave projektne dokumentacije, znano pa je že, da bo projekt zajemal zbiranje odpadnih vod iz vseh sistemov v Impolu LLT, ločevanje ujedljivih snovi in težkih kovin iz odpadnih vod ter izgradnjo cevnega omrežja. Vrednost investicije je ocenjena na 400.000 evrov.
2. Sočasno poteka projekt obdelave tehnoloških vod s pomočjo peščenih filtrov in kemijske obdelave vode na vstopu v proizvodni proces livarna in na livnih napravah. Projekt je vreden 110.000 evrov, zagon opreme pa načrtujejo v začetku julija 2010. Zaradi vseh sprememb in dopolnitev na obstoječih sistemih so zakonsko obvezani tudi k spremembi obstoječega okoljevarstvenega dovoljenja. Vloga s podanimi spremembami so že

oddali na Agencijo Republike Slovenije za okolje, novo okoljevarstveno dovoljenje pa pričakujejo v 30 dneh. Z omenjenimi spremembami pa ne bodo izpolnjevali le zahtev Ministrstva za okolje in prostor, temveč pričakujejo tudi izboljšave v proizvodnem procesu in s tem manjši izmet. Projekti, ki so v izdelavi, so nastavljeni tako, da vse obstoječe izpuste združujejo v en izpust, s tem pa zmanjšujejo stroške monitoriranja za 65 odstotkov.

3. Zaključen je projekt izgradnje pokritega skladišča vhodnih surovin, ki rešuje tudi problem prekomernega obremenjevanja okolja s hrupom. Trenutno čakajo še na izvedbo monitoriranja, ki bo pokazal, ali so izvedena dela izpolnila vsa pričakovanja.
4. Z 31. decembrom 2010 bodo morali iz uporabe izločiti še vse naprave, ki uporabljajo PCB-je (poliklorirane bifenile, ki so umetne organske spojine). V Impolu LLT to pomeni menjavo kondenzatorjev na talilnih pečeh Junker 1 in 2. Predviden strošek odstranitve PCB-jev je 30.000 evrov, menjava kondenzatorjev pa 100.000 evrov na peč.

Ministrstvo je postavilo cilje

V IMPOLU JIM USPEŠNO SLEDIJO

Ob imenovanju novega ministra za okolje in prostor je pristojno ministrstvo oblikovalo politiko ravnanja z odpadki in postavilo naslednje cilje Slovenije na tem področju:

- Slovenija mora preiti iz družbe, ki pretežno odlaga odpadke, v družbo recikliranja;
- doseči mora večjo stopnjo ločevanja komunalnih odpadkov na izvoru in njihovo čim večjo ponovno uporabo;

- dograditi mora ustrezno infrastrukturo, ki bo omogočila predelavo preostanka mešanih komunalnih odpadkov.

Kot je povedal Dominik Strmšek, ki je vodja vzdrževanja v proizvodnem procesu profila in hkrati pomaga pri varovanju okolja v skupini Impol, si v Impolu že dolgo prizadevajo za dosego teh ciljev. Trudijo se dosledno ločevati odpadke in jih ponovno uporabiti, če je to možno.

Zadnje pomladne seje svetov delavcev

PREBERITE, O ČEM SO GOVORILI

Impol FT, 11. in 12. redna seja

- Predsednik sveta delavcev je seznanil prisotne, da so na skupnem sestanku vseh predsednikov in podpredsednikov svetov delavcev govorili o ustanovitvi centralnega sveta delavcev na nivoju celotne skupine Impol. Člani so glede sestave centralnega sveta delavcev predlagali, da bi imeli družbi Impol FT in Impol PCP tri člane, družba Impol LLT dva člana, družbe Impol R in R, Unidel in Stampal SB pa vsaka po enega člana. Direktorica za kadre Brigita Juhart je pojasnila, da je potrebno pri tem upoštevati Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju in da skupina Impol povsem ne izpolnjuje vseh pogojev za ustanovitev centralnega sveta delavcev.
- Ker si skupina Impol prizadeva pridobiti certifikat družini prijazno podjetje, je člane sveta delavcev zanimalo, kakšni so kriteriji za pridobitev tega certifikata in kaj konkretno bodo družbe z njim pridobile.
- Člani sveta delavcev so podali pobudo, da bi ob koncu leta tudi zaposleni v slovenskih družbah skupine Impol prejeli darila za otroke, stare do sedem let.

Impol LLT, 9. redna seja

- Direktor je povedal, da so s poslovanjem v prvem četrtletju letošnjega leta kar zadovoljni. Povečala se je predvsem naročila iz Impola PCP. Ker pa dodana vrednost prodajnih izdelkov ni velika, morajo stroške še naprej maksimalno obvladovati.
- Izpostavljen je bil problem delovnih nezdov v družbi. Letos se jih je v prvih treh mesecih pripetilo že toliko, kot lani v celem letu. Na seji so poudarili, da morajo zaposleni dosledno uporabljati osebno varovalno opremo. Kršitelji bodo sankcionirani,

možna je tudi odpoved pogodbe o zaposlitvi iz krivdnih razlogov.

- Govorili so tudi o izhodih med delovnim časom. Ponovno je bilo pojasnjeno, da so izhodi dovoljeni samo ob predložitvi prepustnice in kartice za registracijo delovnega časa varnostniku pri recepciji.

Stampal SB, 9. redna seja

- Člane sveta delavcev je zanimalo, kako je z napredovanji v družbi. Direktor je pojasnil, da je napredovanje na podlagi tehtnih argumentov vedno možno in da sta dva delavca tudi v postopku napredovanja.
- Člani sveta in oba predstavnika sindikata so podali pobudo, da bi se nekaj nadur delavcem izplačalo sproti in ne ob koncu leta, kot je predlagal direktor. Direktor je pojasnil zakonske določbe glede izplačila nadur in razloge, zakaj je po njegovem mnenju smiselno z izplačilom nadur počakati do konca leta. Čeprav imajo trenutno dovolj naročil, se lahko situacija na trgu hitro spremeni in v takem primeru bi lahko zaposleni koristili nadure. Če se nadure ne bi izkoristile med letom, bi bile ob koncu leta izplačane. Na koncu so sklenili, da se lahko delavcem, ki bodo izrecno želeli izplačilo za opravljene nadure, to izvede že sedaj.
- Govorili so tudi o dolžini kolektivnega dopusta v mesecu avgustu. Ali bo dvo- ali tritedenski, je odvisno od količine naročil za avgust.

Unidel, 4. redna seja

- Predstavljene so bile meritve neugodnih vplivov na zaposlene v kemični čistilnici in pralnici. Rezultati so pokazali, da so vsi vplivi v mejah dovoljenih vrednostih. Do konca julija bodo opravljene še meritve na ostalih delovnih mestih.

- Bolniške odsotnosti še vedno predstavljajo velik problem, zlasti ker jih je iz naslova invalidnosti relativno malo. Pogosto se zato v družbi odločijo za kontrolo bolniškega dopusta. Glede na odstotek bolniških dopustov se bodo kontrole na domu pojavljale tudi v prihodnje.
- Govorili so tudi o jubilejnih nagradah. Te po kolektivni pogodbi pripadajo tudi tistim delavcem, ki so bili v Unidel premeščeni iz drugih družb skupine Impol in se jim delovna doba v skupini Impol šteje v skupno delovno dobo. Tistim, ki so bili prej zaposleni pri delodajalcih izven skupine Impol, pa se delovna doba, pridobljena pri teh delodajalcih, ne šteje v skupno.

Impol PCP, 12. redna seja

- Direktor je predstavil rezultate poslovanja. Družba je letos poslovala precej bolj uspešno kot v enakem obdobju lani. Veseli so predvsem porasta naročil za vlečene palice, ki imajo večjo dodano vrednost.
- Člane sveta delavcev je zanimalo, zakaj družba orodja za proizvodnjo kupuje tudi pri drugih dobaviteljih, ne le pri Kalderi. Pojasnjeno je bilo, da družba orodja res nabavlja tudi pri dveh dobaviteljih iz Nemčije in dveh iz Italije, saj ima vsak proizvajalec svoje prednosti in slabosti, pomembno pa je, da proizvodnja teče nemoteno in da lahko kupcem dobavijo kakovosten material v dogovorjenem roku. Največji delež orodij pa še vedno nabavijo pri Kalderi.
- Govorili so tudi o kadrih, ki bodo delali za Alumobil, ko bo proizvodnja na njem stekla. Za pripravo seznama možnih delavcev je zadolžen Albin Leskovar.

Upokojila sta se ...

Rozika
Kobale
Pliberšek

Rozika se je po zaključku visoke ekonomsko-komercialne šole v Mariboru leta 1971 kot pripravnica zaposlila v Impolu. Po zaključenem pripravništvu je začela delati v izvozu kot organizatorka izvoza in na tem delovnem mestu bila vse do upokojitve. Njeno delo je bilo zelo dinamično, saj je pokrivalo veliko različnih področij, kot so zbiranje povpraševanj, izdelovalne ponudbe, sprejemanje naročil, delo v odpremi in spremljanje plačilne discipline kupcev. Pravi, da je svet z razvojem komunikacij postajal vse manjši. Sprva namreč še ni bilo telefaksov, sploh pa ne interneta, zato je tudi sporazumevanje potekalo na drugačen način, predvsem pa so vsi postopki trajali dalj časa. V prvih letih njene kariere v Impolu je službeno obiskala zdajšnje podjetje Impol Aluminium Corporation v New Yorku, kar se ji je globoko vtisnilo v spomin. Rada pove, da je z veseljem hodila v službo, saj če ne bi bilo tako, ne bi tako dolgo ostala. S sodelavci, katerih število se je skozi čas močno povečalo, se je dobro razumela, prav tako z vodilnimi. Ves čas svojega dela v Impolu se je borila za pravice zaposlenih in bila članica samoupravne delavske kontrole, centralnega delavskega sveta, nadzornega odbora v sindikatu ter nazadnje sveta delavcev. V času dopustov je obiskala vse Impolove počitniške domove, najbolj lepo pa se je imela v Banovcih, kamor se je vrsto let rada vračala. Sedaj ko je doma, lahko več časa posveti svojemu invalidnemu sinu, s katerim živita skupaj. Zelo uživa na vsakodnevni sprehodih s svojo psičko Dono, prav tako pa se zelo rada ukvarja s svojim vrtom, na katerem število vrst pridelkov vztrajno raste.

Vsem svojim sodelavcem se zahvaluje za vsa prijetna leta, ki so jih preživeli skupaj.

Skupaj sva delali vse od začetka in se zelo dobro razumeli, zato sva tudi, ko sva imeli možnost premestitve, želeli ostati skupaj. Od nje sem se veliko naučila. V prihodnje ji želim, da bi se imela lepo, in veliko zdravja!

Irena Kraner, Impol 2000

Anton
Smogavec

Anton se je v Impolu zaposlil spomladi leta 1982. Pred tem je bil zaposlen v Slovenskih Konjicah v podjetju Kongrad, kjer je opravljal delo pleskarja. Kot pleskar je obiskal in prepleskal mnogo proizvodnih podjetij v okolici in med drugim tudi podjetje Impol, kjer mu je delo za proizvodnimi stroji postalo zelo všeč. Zato se je odločil, da bo delo pleskarja zamenjal za delo metalurškega delavca v Impolovi profilarni. Najbolj se spomni svojega začetka, saj je bil, ko je prišel v Impol, eden najmlajših delavcev, pred upokojitvijo pa je bil med najstarejšimi. Vsa leta je delal v treh izmenah (po potrebi tudi v štirih) in je svoje delo zelo rad opravljal. Pravi, da je bilo delo zelo raznoliko (štiskalnica, žaga ...).

Veliko časa je posvečal tudi izobraževanju in usposabljanju ter si tako pridobil izpite za vožnjo viličarja, za uporabo mostnega dvigala in za upravljanje naprav na zemeljski plin. V času svoje zaposlitve v Impolu je menjal kar nekaj »majstrov«, zadnji pa je bil Mitja Predikaka. S sodelavci so se vedno dobro razumeli, četudi so se razmere in odnosi med ljudmi na splošno skozi čas močno spremenili. Impol je moral zapustiti zaradi bolezni, ki ji je sledila tudi težja operacija. K sreči se je njegovo zdravje že nekoliko izboljšalo in lahko skrbi za svoj dom v Oplotnici. Ureja okolico, kosi travo, veliko časa pa nameni tudi kozam in zajcem, zaradi česar mu nikoli ni dolgčas. Kot član Turističnega društva Kebelj se zelo rad odpravi tudi na planinske pohode po najzanimivejših hribih in gorah v Sloveniji. Svojem sodelavcem sporoča, da jih včasih tudi malo pogreša in jih lepo pozdravlja.

Anton je bil zelo dober in priden sodelavec. Dosti sva delala skupaj in vedno je vsem rad pomagal. Seveda smo se kdaj tudi sporekli, a med nami ni bilo zamer in že naslednji trenutek smo se ponovno dobro razumeli. O njem lahko rečem res le vse najlepše. Zato mu tudi v prihodnje želim vse dobro in pa seveda da bi mu zdravje bolj služilo kot do sedaj.

Milan Trol, PP profili

Izobraževanje mladih – kadrovske štipendije

SPREJET NOV PRAVILNIK O ŠTIPENDIRANJU V SKUPINI IMPOL

Uprava in direktorji družb v skupini Impol so 10. maja sprejeli Pravilnik o štipendiranju v skupini Impol, s čimer je prenehal veljati Pravilnik o izobraževanju iz leta 1993. S pravilnikom se urejajo postopek in kriteriji za podeljevanje kadrovske štipendije, višina štipendij in drugi stroški izobraževanja, pravice in obveznosti štipenditorja in štipendista ter druge zahteve v zvezi s štipendiranjem. Pravilnik upošteva spremembe, do katerih je prišlo v času od sprejetja pravilnika leta 1993, zlasti nove zakone in kolektivne pogodbe, uporabljeno je tudi drugačno izrazoslovje. Štipendija se lahko podeli dijaku ali študentu, ki ni v delovnem razmerju in se obveže, da bo po končanem izobraževanju sklenil pogodbo o zaposlitvi z družbo, od katere prejme štipendijo, ali skladno z dogovorom z drugo družbo najmanj za čas, za katerega prejema štipendijo. Posamezniki, ki se želijo potegovati za štipendijo, se morajo prijaviti na objavljen razpis in priložiti vso potrebno dokumentacijo. Z izbranimi kandidati oziroma njihovimi zakonitimi zastopniki štipenditor sklene pogodbo o štipendiranju, v kateri se podrobneje določijo pravice in obveznosti obeh strank. V vsakem primeru pogodbo podpiše tudi porok, ki odgovarja za vračilo štipendije v primeru, da pride do razdora pogodbe s strani štipenditorja. Višina osnovne štipendije je vnaprej določena, in sicer v višini 12 odstotkov bruto minimalne plače za dijake in 18 odstotkov bruto minimalne plače za študente, višina celotne štipendije pa je odvisna od kraja bivanja in učnega uspeha v preteklem šolskem/študijskem letu. Študentom in dijakom, ki živijo doma in se v kraj šolanja vozijo, se povrnejo prevozniki stroški v dejanski višini, za kar štipendist predloži dokazilo. Študentom, ki v času izobraževanja živijo izven kraja svojega bivanja, se povrnejo stroški v notni višini 18 odstotkov bruto minimalne plače. Študentom se stroški povrnejo za vse leto, dijakom pa le za čas šolskega leta (od septembra do vključno junija). Štipendija se poveča tudi v primeru, da je poklic, ki ga bo oseba pridobila po zaključenem izobraževanju, ki je predmet pogodbe, ob izračunu štipendije za šolsko/študijsko leto uvrščen med deficitarne poklice, in sicer za 50 odstotkov od osnovne kadrovske štipendije. Štipendija se izplačuje mesečno vnaprej do 10. v mesecu.

Zbrali so se predsedniki sindikata Skei Impol

DELO V SINDIKATU JE DRUGAČNO, KOT JE BILO NEKOČ

Petek, 14. maj, je bil dan, ko so se na sestanku ob kosilu zbrali vsi še živeči predsedniki sindikata Skei Impol. Uvodno besedo je imel Mladen Tramšek, aktualni predsednik sindikata Skei Impol, ki se je vsem zbranim zahvalil za udeležbo, jim na kratko predstavil svoje trenutno delo in jih povabil k odprti razpravi, izmenjavi izkušenj in mnenj. Srečanja so se udeležili vsi še živeči predsedniki sindikata Skei Impol: Ernest Tramšek, Branko Repnik, Dušan Detiček, Jože Emih, Anton Detiček in Mladen Tramšek. Na sestanku so se pogovarjali o zanimivostih iz obdobja njihovega predsedovanja. Vsi so se strinjali, da ima delo sindikalista negativne in pozitivne plati. Vsak izmed njih je doživel tako težke kot lepe trenutke, zaradi katerih so z veseljem opravljali svojo funkcijo. Prav tako so bili enotnega mnenja, da je bilo nekoč delo v sindikatu nekoliko lažje, saj so bili sindikati del celotnega sistema, danes pa se morajo za vse cilje veliko bolj boriti in vlagati veliko več truda. Kot najpomembnejše so izpostavili, da morajo, tudi ko nastopijo težave, zaposleni držati skupaj in ostati složni. Ob tem so poudarili, da je stavka zaposlenih skrajni ukrep, ko resnično ni več nobenega drugega izhoda in nobenih drugih možnosti, saj je po stavki cilje s pogajanjem mnogo težje doseči. Vsi skupaj so zelo dobro ocenili delo upravljanja s počitniškimi kapacitetami, za katere člani sindikata Skei Impol zelo dobro skrbijo, saj jih redno vzdržujejo in obnavljajo, da lahko zaposlenim omogočijo kakovostne počitnice po ugodnih cenah. Za konec razprave so poudarili, da se je skupina Impol na veliko gospodarsko krizo, ki je zaznamovala preteklo leto, s svojimi ukrepi uspešno odzvala. Vsi skupaj so bili enotnega mnenja, da so takšni sestanki odlični način za izmenjavo mnenj in morajo postati tradicija. Sindikat Skei želi vsem članom sindikata in ostalim sodelavcem prijetne počitnice!

Predsedniki sindikata Skei Impol

Upokojenka iz Impola

SLIKARKA ŠTEFKA JESENEK – ŠEŠA

Slikarka Štefka Jesenek – Šeša, nekdanja zaposlena v Impolu, živi in ustvarja v Slovenski Bistrici. Je članica likovne sekcije, ki deluje v sklopu Centra domačih in umetnostnih obrti. Njen mentor je akademski slikar mag. Toplica Ignjatovič. Zaradi veselja in želje po širšem likovnem znanju se je pred nekaj leti včlanila tudi v likovno sekcijo KUD-a Forma viva v Makolah. Pred kratkim je bila izbrana v skupino najboljših amaterskih slikarjev, v kategoriji realističnih motivov, na tekmovanju za zlato paletu 2010, ki ga organizira Zveza likovnih društev Slovenije.

Nekoč ste bili zaposleni v Impolu. Katero delo ste opravljali?

V Impolu sem bila zaposlena enajst let, in sicer v prodaji kot vodja programa valjarne na domačem trgu (takrat Jugoslavije). V Impolu sem se dobro počutila, delo je bilo zelo zanimivo, pa tudi naporno. Velikokrat smo morali na službeno pot, saj smo redno obiskovali svoje kupce po celotni Jugoslaviji. Verjetno so bili odnosi med zaposlenimi nekoč boljši kot so sedaj in zagotovo takrat še ni bilo tako velikih pritiskov na zaposlene. A ne glede na vse bi zagotovo še enkrat izbrala enak študij, kot sem ga takrat – ekonomijo.

Kdaj ste odkrili svojo ljubezen do likovnega ustvarjanja?

Po upokojitvi sem na Ljudski univerzi v Slovenski Bistrici s pomočjo različnih delavnic začela pridobivati osnove likovnega ustvarjanja. Nato sem to nadgrajevala predvsem tako, da sem se sama učila s pomočjo knjižnega gradiva. Tudi sedaj se še vedno izpopolnujem, štirikrat na mesec se namreč sestanemo člani likovne sekcije v okviru Kulturno-izobraževalnega društva keramikov in lončarjev Podravja Majolika, ko

pod vodstvom mentorja Toplice Ignjatoviča ustvarjamo in pridobivamo nova znanja. Najraje upodabljam motive iz narave in kmečkega življenja, še posebej so mi všeč jesenski motivi, prav tako sem pred leti odkrila svojo ljubezen do motivov iz Afrike – ljudje, njihova tradicionalna kultura in oblačila ... Za izražanje najpogosteje uporabljam akrilno tehniko, pa tudi pastel, akvarel in olje.

Kaj vam je pri sodelovanjih v kolonijah najbolj všeč?

Leta 2008 sem skupaj z dvema slikarjema sodelovala na likovni koloniji v Tuniziji. Lani pa me je znana turška slikarka Mizyal Karabiber Nacarogly, ki je tudi moja dobra prijateljica, povabila v turško mesto Gaziantep, kjer je njihova Gospodarska zbornica za industrijo pripravljala 4. iraški sejem. Tam smo skupaj s štirimi umetniki iz Slovenije s svojimi umetniškimi deli predstavljali našo deželo. Lani jeseni sem bila z dvema slikarjema še na likovni koloniji v Grčiji na otoku Kreta. Letos pa smo s skupino umetnikov ponovno obiskali Gaziantep, pridružili so se nam še člani zasedbe Gemaj. Na otvoritvi razstave v mestu Gaziantep so sodelovali župan in guverner tega mesta, častni konzul mesta Izmir in slovenski veleposlanik v Ankari Mitja Štrukelj.

Dela, ki nastanejo na kolonijah, ki jih sponzorira turistična agencija Relax, razstavljamo v Betnavskem dvorcu v Mariboru. Prav tako sodelujem na skupinskih in samostojnih razstavah ter likovnih kolonijah po vsej Sloveniji. Zelo rada sodelujem tudi na mednarodnem kiparsko-slikarskem simpoziju Forma viva v Makolah. Štefka Jesenek je po upokojitvi našla nov smisel svojega življenja, v katerem neizmerno uživa. Naj vam bo njena zgodba v spodbudo, saj kjer je volja, je tudi pot!

Merjenje zadovoljstva zaposlenih

K SODELOVANJU VABLJENI VSI ZAPOSLENI

Trenutno se v skupini Impol izvaja merjenje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih s pomočjo anketnega vprašalnika. Spremljanje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih je praksa uspešnih podjetij. Merjenje je namenjeno ugotavljanju elementov, ki pozitivno ali negativno vplivajo na delovno zadovoljstvo in učinkovitost, rezultati pa pokažejo, na katerih področjih mora podjetje ukrepati. Vse zaposlene prosimo, da vprašalnike, ki so popolnoma anonimni, izpolnite, saj bo mogoče na podlagi čim večjega števila vrnjenih vprašalnikov pridobiti najbolj realne rezultate, ki bodo pokazali stanje organizacijske klime in zadovoljstva zaposlenih v skupini Impol.

Matjaž Ceraj odličen tretji

AKTUALNE NOVICE IZ
JUDO KLUBA IMPOL

- V Slovenski Bistrici je v soboto, 22. maja, potekalo tekmovanje za pokal Bistrice za mlajše dečke in deklice. Nastopilo je okoli 100 tekmovalcev iz 14 slovenskih klubov. V kategoriji mlajših dečkov so predstavniki JK Impol ekipno osvojili četrto mesto. Odlična so bila tudi dekleta, ki so ekipno osvojila drugo mesto.
- V nedeljo, 30. maja, je na Ptujju potekalo državno prvenstvo za mlajše članice in člane (do 23 let). 90 judoistk in judoistov se je pomerilo za naslov najboljšega v državi, kar dva izmed teh naslovov pa sta romala tudi v Slovensko Bistrico. V kategoriji do 90 kg je odlične dvoboje prikazal veliki zmagovalec te kategorije, Žiga Unuk. Odličen je bil tudi bistriški predstavnik v absolutni kategoriji (nad 100 kg) Vito Dragič, ki je v letošnjem letu prestopil v višjo starostno kategorijo (med mladince) in se vedno bolj uveljavlja tudi med starejšimi in izkušenejšimi tekmovalci. Na Ptujju je pometel z vso konkurenco in v Slovensko Bistrico je romal že drugi državni naslov.
- Po končanem državnem prvenstvu za mlajše člane je bilo na vrsti še pasovno prvenstvo. Žiga Kvas je v kategoriji do 73 kg osvojil prvo mesto, kar mu je prineslo oranžen pas. Modri pas pa je z zmago v kategoriji nad 73 kg pridobil Božo Skela.
- Baldo Dragič je na državnem prvenstvu za mlajše člane in članice opravil tudi sodniški izpit, ki mu je prinesel najvišjo sodniško republiško licenco A.
- V nedeljo, 6. junija, je za veselje številnih ljubiteljev juda poskrbel bistriški šampion Matjaž Ceraj. Na tekmi za svetovni pokal v Madridu v Španiji je dosegel več kot odličen rezultat. Za naslov najboljših se je potegovalo 280 judoistov iz 47 držav. Z več kot odlično prikazanimi borbami se je Ceraj v absolutni kategoriji (nad 100 kg) povzpел na stopničke, osvojil je bronasto medaljo.

Kadring je sodeloval v Tednu vseživljenjskega učenja

ZADOVOLJNI S POTEKOM IN UDELEŽBO

Družba Kadring je tudi letos sodelovala v vseslovenskem projektu Teden vseživljenjskega učenja (TVU). Gre za vsestranski projekt, namenjen uveljavljanju in spodbujanju kulture učenja v Sloveniji. Letošnji, že 15. teden vseživljenjskega učenja je vključeval prireditve, ki so bile izpeljane v uradnem terminu od 17. do 23. maja in v razširjenem terminu od 1. maja do 30. junija. Prireditve v okviru TVU so bile brezplačne in namenjene vsem – šolarjem, zaposlenim, brezposelnim, invalidom, upokojencem ...

Teden vseživljenjskega učenja je skladen z določili Hamburške deklaracije o učenju odraslih (Unesco, CONFINTEA 1997) in evropskega Memoranduma o vseživljenjskem učenju (Bruselj, 2000/2001) ter uveljavlja temeljne razsežnosti strategije vseživljenjskega učenja:

- Vpliva na prevrednotenje formalnega in neformalnega izobraževanja in tudi naključnega učenja. Uveljavlja spoznanje, da je prav vsako učenje, bodisi poteka v priznani izobraževalni organizaciji bodisi na delovnem mestu, v družini, prijateljskih ali interesnih skupinah, pomemben del mozaika Slovenije, učeče se dežele oziroma uresničevanja načela vseživljenjskega učenja za vse.
- Opozarja na enakovrednost štirih razsežnosti izobraževanja bodisi v mladosti ali odraslosti: učenje za pridobivanje znanja in stopnje izobrazbe, za poklic, za odgovorno in srečno (so)bivanje v skupnosti ter za duhovno rast posameznika.

Nacionalni koordinator tedna vseživljenjskega učenja je Andragoški center Republike Slovenije.

Kadring je letos organiziral 30 dogodkov z različnih področij, ki so tudi sicer osnovna dejavnost družbe – izobraževanje, delovna razmerja, varnost in zdravje pri delu, svetovanje pri delu s kadri. Dogodki so potekali v različnih oblikah – predavanja, delavnice, odprti telefoni, dnevi odprtih vrat, predstavitve poklicev ... Obsegali so veliko različnih tem: Osnove računalništva za starejše, Portretna fotografija, Kakšne barve je tvoja osebnost?, Slaščice brez peke, Učinkovita raba energije ... Metka Lašič, vodja projekta, je ob skorajšnjem zaključku tedna vseživljenjskega učenja povedala:

●● **S potekom in izvedbo dejavnosti v okviru tedna vseživljenjskega učenja smo zelo zadovoljni. Občani Slovenske Bistrice in okolice se naših prireditev z veseljem udeležujejo, kar nas spodbuja k nadaljnjim aktivnostim na tem področju. Želimo pa si, da bi se tudi Impolčani naših prireditev udeleževali v večjem številu.** ●●

Prenovili bodo restavracijo

SKLEP SESTANKA KOMISIJE ZA SPREMLJANJE KAKOVOSTI PREHRANE

Konec maja se je sestala komisija za spremljanje kakovosti prehrane zaposlenih. Komisijo sestavljajo predstavniki Impola in organizatorji prehrane Sodexa. Obravnavali so več tem, glavna tema sestanka pa je bila obnova restavracije v stavbi nekdanje ambulante, za kar je Sodexo pripravil

idejni projekt, uprava skupine Impol pa ga je pred kratkim potrdila. Trenutno so v fazi pridobivanja ponudb različnih izvajalcev za ureditev infrastrukture, saj bo potrebno opraviti veliko različnih del. Naslednji sestanek komisije bo septembra, ko bo tudi več znanega o poteku projekta obnove restavracije.

V teku je pridobivanje ponudb izvajalcev

Naši sodelavci

Ida Kverh

je obiskovala 2. gimnazijo Miloša Zidanška v Mariboru. V času njenega srednješolskega izobraževanja je bila to naravoslovna gimnazija. Študij je nadaljevala na fakulteti za montanistiko, smer metalurgija. Njena prva zaposlitev je bila v Impolu, in sicer v proizvodnem procesu cevarna, kamor je prišla kot pripravnica 1. aprila 1992. Po treh letih se je samozaposlila in je delo v tehnološki skupini opravljala pogodbeno. Leta 2005 se je ponovno zaposlila v Impolu kot procesni inženir za stiskane izdelke v diviziji stiskalništvo. Danes je zaposlena kot procesni inženir programa v procesnem inženiringu Impola PCP. Njeno delovno mesto je večkrat spremenilo naziv, vsebina dela pa ves čas ostaja enaka. Kot procesni inženir programa je odgovorna za delo v procesnem inženiringu proizvodnega procesa cevarna. Sodeluje tudi pri projektu InoProAl in v raziskovalnih dejavnostih Impola. Ker Impol veliko izdeluje za avtomobilsko industrijo, sodeluje pri osvajanju novih kupcev ter razvoju izdelkov in procesov skladno s standardom ISO TS 16949. Pravi, da je njeno delo zelo razgibano. Zelo ji je všeč raziskovalno delo, vendar pa je potrebno opravljati tudi operativna dela, kot so povpraševanje, reševanje reklamacij, urejanje dokumentacije, svetovanje in podobno. Vsak dan prinese kaj novega, vsaka naloga pa je nov izziv za raziskovanje in pridobivanje novih znanj.

Ime:	Ida.
Priimek:	Kverh.
Prebivališče:	Slovenska Bistrica.
Datum rojstva:	8. april 1966.
Horoskop:	oven.
Hobi:	nima posebnega hobija.
Sanjsko potovanje:	križarjenje.
Najljubša hrana:	vedno kaj novega.
Največji izziv:	ga ni.
Najhujša nočna mora:	sanjam redko, nimam posebnih nočnih mor in upam, da bo tako tudi ostalo.
Misel za zaposlene:	Če imate nasmeh, ga lahko še komu podarite.
Smisel življenja:	Slediti ciljem in jih kolikor je mogoče uspešno reševati.

Jure Muc

je obiskoval srednjo elektro-računalniško šolo v Mariboru, ki jo je leta 1999 uspešno zaključil z maturo. Svoje šolanje je nato nadaljeval na fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, kjer je leta 2005 tudi diplomiral. Skozi vsa leta svojega šolanja je v Impolu opravljal počitniško delo v različnih proizvodnih procesih, tako da je že takrat zelo dobro spoznal delovanje posameznih procesov in sistemov. V času absolventskega statusa je prejemal tudi Impolovo štipendijo. Leta 2005 se je po končani diplomii zaposlil v Impolu kot tehnolog vzdrževanja na področju krmiljenja in regulacije naprav. V preteklem letu je pričel sodelovati na projektu Alumobil in pomagal pri načrtovanju in montaži opreme. Sedaj je pri tem projektu vodja strojnih instalacij. Kot pravi, mu to delo trenutno vzame skoraj ves njegov čas, tako da mu ga za ostale dejavnosti ne ostane prav veliko. Tudi v prihodnje si želi ostati pri tem projektu, saj mu predstavlja velik izziv. Ob tem namreč na praktičen način spoznava ogromno stvari, ki jih je prej spoznal v teoriji, in tako lahko uspešno uporablja svoje znanje, pridobljeno v času študija. Njegovo delo zajema predvsem koordiniranje in reševanje problemov, ki nastajajo pri montaži opreme za Alumobil. Zelo je zadovoljen s svojo ekipo, s katero se odlično razume in uspešno sodeluje, ter upa, da bo tako še naprej. Sodeluje tudi pri projektu InoProAl, skupaj s fakulteto za strojništvo pa še v segmentu tehnologije finalizacije izdelkov TehnoFinAl, kjer se ukvarja z nadzorom onesnaženosti hidravličnih sistemov. Družine in otrok še nima, v prostem času pa se, kolikor mu delo dopušča, najraje ukvarja s športom – kolesari, teče in hodi v hribe. Pravi, da ima zelo rad hribe in gore, morje pa ga zaradi vročine sploh ne privlači.

Ime:	Jure.
Priimek:	Muc.
Prebivališče:	Slovenska Bistrica.
Datum rojstva:	21. februar 1981.
Horoskop:	ribi.
Hobi:	šport, predvsem kolesarjenje, tek in pohodništvo.
Sanjsko potovanje:	Japonska.
Najljubša hrana:	italijanska hrana, testenine in riž.
Največji izziv:	prekolesariti Alpe.
Najhujša nočna mora:	je ni.
Misel za zaposlene:	V vsem slabem je treba poiskati nekaj dobrega.
Smisel življenja:	Življenje glej vedno s svetle plati.

Kratek kviz za osvežitev znanja iz varnosti in zdravja pri delu

KAJ POMENIJO NASLEDNJI ZNAKI?

- a) Optika
- b) Obvezna zaščita oči
- c) Brezplačni pregledi oči

- a) Križišče
- b) Prva pomoč
- c) Bolnišnica

- a) Gusarska ladja
- b) Arheološko najdišče
- c) Strupena snov

- a) Prodaja mobilnih telefonov
- b) Prepovedana uporaba mobilnega telefona
- c) Popravilo telefonov

- a) Delovno mesto DJ-ja
- b) Obvezna uporaba zaščite za ušesa
- c) Poskrbite, da vas v ušesa ne bo zeblo

- a) Možnost neviht
- b) Pozor! Električna
- c) Nevarnost kač

- a) Prepovedano kajenje in kurjenje
- b) Prodajalna cigaret
- c) Prepovedano kajenje

- a) Roke stran!
- b) Manikura
- c) Obvezna uporaba zaščitnih rokavic

Pravilni odgovori: b, b, c, b, b, a, c.

Kam se lahko odpravite poleti?

OBJAVLJAMO KOLEDAR PRIREDITEV NA BISTRISKEM

Kaj?	Kdaj?	Kdo?	Kje?
Življenjska energija in kako jo zaščititi	4. julij ob 15.00	Botanični vrt TAL 2000 in Antonija Krajnc	Botanični vrt TAL 2000 v Zgornji Gorici
Izdelava šopkov	11. julij ob 15.00	Botanični vrt TAL 2000 in Mojca Pristavnik iz cvetličarne Zelena pika	Botanični vrt TAL 2000 v Zgornji Gorici
Priprava sončnega eliksirja	22. julij ob 15.00	Botanični vrt TAL 2000 in Roman Hergan	Botanični vrt TAL 2000 v Zgornji Gorici
Koruza Zea mays – predstavitev rastline in koruzni piknik	15. avgust ob 15.00	Botanični vrt TAL 2000 in Roman Hergan	Botanični vrt TAL 2000 v Zgornji Gorici
Pohod Rogla–Lovrenška jezera	10. julij ob 8.00	Pohodna sekcija Društva invalidov Črešnjevce	Zbor pred domom kulture na Črešnjevcu, na parkirišču pri Sparu v Slovenski Bistrici (AC jug) in na parkirišču gostišča Ulipi v Zečah
Pohod Grintovec–Dolgi hrbet	3. in 4. julij	Planinsko društvo Slovenska Bistrica	Zbor v Slovenski Bistrici
Pohod Prabichl - Reichhals	3. julij	Planinsko društvo Slovenska Bistrica	Zbor v Slovenski Bistrici
Pohod na Kočno	10. julij	Planinsko društvo Slovenska Bistrica	Zbor v Slovenski Bistrici
Pohod Tolminski Kuk–Bogatin–Mahavšček	7. avgust	Planinsko društvo Slovenska Bistrica	Zbor v Slovenski Bistrici
Vzpon na tritisočaka v Avstriji	14. avgust	Planinsko društvo Slovenska Bistrica	Zbor v Slovenski Bistrici
Pohod na Blegoš	21. avgust	Planinsko društvo Slovenska Bistrica	Zbor v Slovenski Bistrici
Vzpon na Triglav	28. in 29. avgust	Planinsko društvo Slovenska Bistrica	Zbor v Slovenski Bistrici
11. planinski tabor na Pokljuki ali Bavšici	16.–21. avgust	Planinsko društvo Slovenska Bistrica	Zbor v Slovenski Bistrici
12. tradicionalni Anin pohod po poteh Pohorja	25. julij	Turistično društvo Tinje	Tinje
14. Podobe bistriških domačij	28. in 29. avgust	Turistično društvo Vitica	Preloge

Za več informacij o posameznem dogodku obiščite TIC v Slovenski Bistrici ali pokličite na (02) 843 08 10.

Privoščite si sadno-zelenjavne napitke

Za lahek in vitek skok v poletje priložimo osvežilne sadno-zelenjavne napitke in vam zanje ponujamo nekaj receptov.

Vitaminski napitek

Potrebujemo dve banani, eno pomarančo, 300 mililitrov mleka, žlico kokosove moke, žlico sladkorja, po želji pa še smetano in mrvice. Banano olupimo in damo v posodo, zraven iztisnemo sok ene pomaranče, prelijemo z mlekom ter dodamo kokos in sladkor. Vse skupaj penasto umešamo in nalijemo v visoke kozarce. Po želji lahko okrasimo še s stepeno smetano in mrvicami.

Zelenjavni napitek

Potrebujemo eno grenivko, en paradižnik, šopek peteršilja, pol kilograma korenčka, deset dekagramov gomoljev zelene, štiri kolobarje limone in ščepec soli. Korenček, paradižnik in gomolje zelene operemo, olupimo, narežemo na kolobarje in naložimo v sokovnik. Peteršilj operemo in celega dodamo v sokovnik. Dodamo še malo soli. Iz tega naredimo sok. Grenivko olupimo in narežemo, odstranimo semena in razdelimo v štiri večje kozarce. Prilijemo narejen sok in vsakemu napitku dodamo košček limone.

Jogurtov napitek

Potrebujemo dve banani, tri mandarine, dve pomaranči, eno jabolko, nekaj jagod in pol litra navadnega jogurta. Sadje očistimo in olupimo, narežemo na kose in zmeljemo, da dobimo sadno kašo. Kaši prilijemo jogurt, vse dobro premešamo in postrežemo v visokih kozarcih.

Okusna poletna osvežitev

Nogomet – najpomembnejša postranska stvar na svetu

OD 11. JUNIJA DO 11. JULIJA POTEKA SVETOVNO PRVENSTVO

Nogomet je moštvena igra z žogo in eden najbolj priljubljenih športov na svetu. Igra poteka na nogometnem igrišču – s travo prekrito in z belimi črtami označeni štirikotni površini, ki mora v dolžino meriti od 100 do 110 metrov, v širino pa od 64 do 75 metrov. Vsako moštvo sestavlja enajst igralcev, od katerih je eden vratar. Cilj moštva je, da doseže več golov od nasprotnika, za to pa ima 90 minut časa. Če je rezultat neodločen, nujno pa je dobiti zmagovalca, sledijo podaljški. Če tudi po podaljških ni zmagovalca, ga odloči izvajanje najstrožjih kazni – enajstmetrovk. Igro sodijo sodniki. Dolgo so bili sodniki trije, zadnja leta pa se jim je pridružil še četrti.

Zgodovina nogometa

Zgodovina nogometne igre sega v tretje tisočletje pred našim štetjem. Kitajskemu kralju Huang Tiuju pripisujejo iznajdbo igre, ki se je imenovala ZU-Qui. Igra je bila v času od 220 let pred in 620 let po našem štetju izredno priljubljena, nato pa je utonila v pozabo. Podobne igralne oblike udarjanja žoge kažejo tudi različne najdene podobe v antični Grčiji, pri Rimljanih in na Japonskem. Grški »episkyros« se je razvil v rimski »karpastum«, zelo grobo igro, podobno

rugbyju. V srednjem veku in v začetku novega veka se je nogomet razvijal predvsem v Angliji in Franciji. Nogometna igra, kakršno poznamo danes, se je oblikovala leta 1863. Tega leta je londonska nogometna zveza sprejela še danes veljavna osnovna pravila.

Zanimivosti o nogometu:

- Najstarejši nogometni klub prihaja z Otoka. Leta 1857 je bil ustanovljen nogometni klub Sheffield.
- Vratar Arthur Wharton je bil prvi profesionalni temnopolti nogometaš. Rodil se je v današnji Gani in leta 1889 igral v angleški ligi za klub Rotherham United.
- Leta 1908 je nogomet postal olimpijska disciplina.
- Sprva so bili vratarji v enakih majicah in hlačkah kot ostali igralci. Šele leta 1913 je bilo uvedeno pravilo, da morajo biti oblečeni drugače.
- Prva nogometna tekma, ki jo je prenašala katera televizija, je bil Arsenalov trening na stadionu Highbury Ground leta 1937.
- V polfinalu svetovnega prvenstva leta 1938 se je manjša nerodnost pripetila italijanskemu nogometašu Guiseppeju Meazzi. Tik pred strelom iz enajstih metrov je popustila elastika v njegovih hlačkah. To pa ga ni zmedlo. Mirno si jih je popravil in jih z rokama držal ter

zatresel mrežo brazilskega vratarja Valterja.

- Tekma z največ gledalci je bila julija 1950, ko je na stadionu Marakana obračun med Brazilijo in Urugvajem gledalo 199.854 ljudi.
- Indija je leta 1950 odstopila od nastopa na svetovnem prvenstvu, ker FIFA ni dovolila, da bi indijski nogometaši igrali bosi.
- Vsaj eno moštvo v vseh finalih svetovnih prvenstev je bilo evropsko, razen v letih 1930 in 1950.
- Čilski nogometaš Carlos Caszely je prvi, ki je dobil rdeči karton na svetovnem prvenstvu. To se je zgodilo 14. junija 1974.
- Leta 1993 je sodnik v tekmi med kluboma Sportivo Ameliano in General Caballero v Paragvaju pokazal kar 20 rdečih kartonov.
- Urugvajec Ricardo Olivera je decembra 1998 zadel gol po samo 2,8 sekunde tekme.
- Luigi Riva je nekoč tako močno brcnil žogo, da je poletela med gledalce in enemu zlomila roko.
- Nizozemski nogometaš Dennis Bergkamp, igralec Arsenalu, se je tako bal letenja z letalom, da je izpustil domala vse tekme, na katere je bilo treba leteti.
- 80 odstotkov vseh nogometnih žog je izdelanih v Pakistanu.

				METALURGI	BLOKADA	GIMNASTIČARKA KABAJEVA	ANGL. FILMSKI REŽISER (CAROL)	KREPČILO	Č(A)S	CITAT	HRVAŠKI PETROL	ODTOK, ODLITJE	OBLIKA IMENA BRIGITA	DRČA ZA SPRAVLJ. HLODOV V DOLINO	IZBRIZGANO SEME	PUŠČAVA V ETIOPIJI	
				RITUAL Z OBLJUBO POROKE													
				DRUGO NAJVEČJE MESTO V EGIPTU													
				PAOLO PASOLINI					WALEŠČAN								
				VODNE ŽIVALI					GOVEJA MAŠČOBA								
											ODISEJEV OTOK						
											SKAND. M. IME						
OMAMLJENJE SAMEGA SEBE				SL. MISIJONAR V SUDANU (IGNACIJ)	ŽIVINO-REJSKA FARMA V ZDA	DOLGOREPA PAPIGA ČLEN		KRAJ PRI RAČAH							UROŠ KREK		
								SOVJET. ŠAHIST							PITJE DO DNA		
TELOVAD. ELEMENT. SONOŽEN SESKOK							GLAVNO MESTO UKRAJINE						DESET NA KVADRAT	IGRALEC WALLACH			
							SETEV										
LETOPIŠ						MORSKA ALI KAMENA ...				KESANJE			CIMA				
										MAJHEN OBROČ			IZPUŠT KONČAJA (LINGV.)				
ZVEZNA DRŽAVA V MJANMARU				HRVAŠKA PEVKA JUVAN	NEKOČ JE BILA DOBRA ZA KRITINO	NOGOMET. (SAMUEL) PRITOK PADA (IT.)					JAZ (LATIN.)		ŽENIN OČE				IMPOL
													DIŠEČE MAZILO				
SKUPNOST LJUDI, KOLEKTIV									ZVRST JAZZA						IME VEČ TURŠKIH SULTANOV	IT. KIPAR (LEONE)	NIŽJE RAZVITA VODNA RASTLINA
									EP. PESNIŠTVO								
PIJAČA STARIH SLOVANOV			POD SLIKARKA PLESTENJAK				IT. PIS. VERIZMA						BRUS ZA KOSO				
							KLUB IZ SOLUNA										
SREDNJICA (V MAT.)							ZDRUŽBA PODJETIJ						AM. IGR. (HOWARD)				
							NIZ. LET. DRUŽBA						OLIVER (JUBK.)				
FINSKI PISATELJ (JUHAN)				PLAVALLEC (MATJAZ)							ŽIVALO-SLOVEC						
				IVAN KRILOV													
AVSTRIJ. PESNIK (RAINER ...)										TOVARNA OBUŠE IZ ŽIROV							
ORIENT. ŽGANA PIJAČA					JELEN Z OSMIMI ODRASTKI NA ROG.					MESTO NA FLORIDI							GESLO KRIŽANKE NA OBARV. POLJIH

6			8		2			1
	7		6		5		3	
		5				4		
		6	9		3	7		
4								3
		9	1		4	8		
		2				9		
	6		5		7		8	
1			3		9			7

NAGRADNA KRIŽANKA

Križanko izpolnite in geslo pošljite v uredništvo Metalurga do 13. avgusta 2010.

Nagrajenci bodo objavljeni v naslednji številki Metalurga.

1. nagrada: vikend paket v brunarici na Treh kraljih
2. nagrada: knjiga Antona Gričnika: Jaz hočem bit' fraj
3. nagrada: zavitek kuhinjske folije

NAGRAJENCI KRIŽANKE

1. nagrada (vikend paket v brunarici na Treh kraljih): Zlatka Petrič, Impol FT
2. nagrada (knjiga Adija Žunca: Smeh ni greh): Aleksandra Robič, Bistral
3. nagrada (zavitek kuhinjske folije): Srečko Pristovnik, Impol PCP

Nagrade lahko prevzamete v tajništvu Kadringa.

